

EIN

Τ Α
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
ΚΑΤΑ ΤΟ 1915

Λερίδες ἀπὸ τοῦ Ἡμερολόγιον

τοῦ κ. LEWIS EINSTEIN

*πρώην Πληρεξουσίου Ὑπουργοῦ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν
καὶ πρώην Εἰδικοῦ Ἐπιτετραμμένου
ἐν τῇ Ἀμερικανικῇ Πρεσβείᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.*

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΓΡΑΦΕΙΟΝ Π. Α. ΠΕΤΡΑΚΟΥ
1918

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΝΕΟΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὰ ὀλίγα αὐτὰ ἀποσπάσματα ἐλήφθησαν κατ' ἐπιλογὴν ἀπὸ τοῦ ἐσχάτως ἐκδοθέν ἐν Λονδίῳ ἡμερολόγιον τοῦ κ. Ἀϊνστάϊν, πρῶτην πληρεξουσίου Ὑπουργοῦ τῶν ἑνωμένων Πολιτειῶν καὶ Πρεσβευτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἰς τὸ ὁποῖον οὗτος κατέγραψεν ἡμερησίως, ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου 1915, δηλαδή κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκστρατείας τῶν Δαρδανελίων, τὰ διάφορα ἐν τῇ Τουρκικῇ πρωτευούσῃ κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην ἐξελιχθέντα πολιτικὰ καὶ διπλωματικὰ γεγονότα, καὶ περιέγραψε τὴν ἐν γένει τότε ἐκεῖ κατὰστικὴν ἐξ ἧς ἐδημιουργήθη μία ἀτμοσφαῖρα πλήρης ἀσφαείας καὶ διαρκῶν ἀνησυχιῶν.

Ἀπὸ τὰς ὀλίγας αὐτὰς σελίδας τὰς ὁποίας ἐξελέξαμαν ἐπισταμένως ἀπὸ τοῦ περισπούδαστον ὄντως βιβλίον τοῦτο τοῦ Ἀμερικανοῦ διπλωμάτου—βιβλίον ἐνέχον ὅλον τὸ κύρος τῆς ἀληθείας καθ' ὃ γραφέν ἀπὸ ἐνῆς ἐντελῶς οὐδέτερον καὶ ἀμερόληπτον κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον πρρατηρητὴν—ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ λάβῃ μίαν ἰδέαν τῆς ἐν Τουρκίᾳ κατὰχθονίου δράσεως τῆς Γερμανίας ἰδίως ἐν ταῖς σφαγαῖς τῆς Ἀρμενίας, καὶ ἐν ταῖς ἀθρόαις ἀπελάσεσι τῶν Ἑλλήνων, γενομέναις καθ' ὃν χρόνον ἀκριδῶς ἐν Ἀθήναις ἡ τόσον φιλογερμανικὴ καὶ ἐγκληματικὴ κυβέρνησις Γούναρη εἰς οὐδὲν ἄλλο κατεγίνετο εἰμὴ εἰς τὴν ἐξουθένωσιν τοῦ Βενιζελισμοῦ, καὶ εἰς τὴν παράδοσιν τῶν ἱερῶν καὶ ὁσίων εἰς τοὺς προαιωνίους ἐχθροὺς τῆς Πατρίδος.

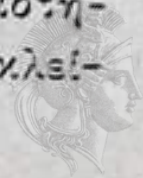
Ἐξ ὧσων ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ κ. "Αἰνσταϊν" οὐδέποτε παρὰ τοῖς Τούρκοις ἐξεδηλώθη τόσον ἄγριος φανατισμός κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων ὅσον κατὰ τὸ ἔτος 1915. Ἡ πολιτικὴ τῆς δολοφονίας καὶ τῆς ἐξοντώσεως τοῦ χριστιανικοῦ στοιχείου ἐσχεδιάσθη μὲ πρωτοφανῆ ψυχραιμίαν καὶ ὁμότητα καὶ καθ' ὑπόδειξιν τῶν Γερμανῶν. «Τοὺς χριστιανούς τοὺς φοβούμεθα» εἶπε μετ' ἄρκετοῦ κυνισμοῦ ὁ Ταλαάτ ἐν ἰδιαιτέρᾳ τινι συνομιλίᾳ. «Ἐμάθαμεν τὴν ἐπαναστατικὴν μας ὀργάνωσιν ἀπ' αὐτούς. Γνωρίζουν τὰ μυστικά μας». Συνεπῶς ὤφειλον νὰ ἐξαλειφθοῦν ἐκ τοῦ προσώπου τῆς γῆς. Ἡ ὑπερέρα τῆς ἰδικῆς των ἱκανότης τῶν Ἀρμενίων καὶ Ἑλλήνων ἐφαίνετο ὡς μία σοβρὰ ἀπειλὴ εἰς μίαν ὀργάνωσιν ἢ ὁποία δὲν ἠδύνατο ν' ἀνεχθῇ οἵανδῆποτε ἀντιπολίτευσιν.

Καὶ ἡ ἐγληματικὴ αὕτη ὀργάνωσις ἀνέμενε μόνον μίαν ἀφορμὴν διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὰ καταχθόνια σχέδιά της, καὶ ἡ ἀφορμὴ εὗρέθη εἰς τὴν μοιραίαν συμμαχικὴν ἐπίθεσιν κατὰ τῆς Χερσονήσου τῆς Καλλιπόλεως, τὴν 18 Μαρτίου 1915. Αἱ ἀρμενικαὶ σφαγαί, καὶ αἱ σφαγαὶ τῶν ἐλληνικῶν πληθυσμῶν ἐνίων περιφερειῶν, αἱ ὁποῖαι περιεβλήθησαν τότε ὑπὸ τῶν ἐπισήμων ἀρχῶν τὸν εὖφημον χαρακτηρισμὸν τῆς «μετατοπίσεως», ἀνελήφθησαν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς «στρατιωτικῆς ἀνάγκης.» Ἀλλ' ἡ διευθύνουσα χεὶρ ἦτο ἡ γερμανικὴ, καὶ ἡ Γερμανία θὰ εὖρη δύσκολον νὰ διαφύγῃ τὴν ἀδέκαστον κρίσιν τῆς Ἱστορίας, διὰ τὴν σιωπηρὰν συγκατάθεσιν της—ἔτι πλέον, διὰ τὴν εἰσήγησιν της—εἰς ἓν ἔγκλημα τὸ ὁποῖον ὑπερβαίνει εἰς φρίκην καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ἔγκλημα κατὰ τοῦ Βελγίου. Καῖτοι κατὰ τὰ ἐπερχόμενα ἔτη ἡ ἐπίσημος Γερμανία ἐνδέχεται νὰ προσπαθήσῃ ν' ἀπεκδυθῇ τῶν εὐθυνῶν τοῦ ἐγκλήματος τούτου, ἐν τοσούτῳ τὸ γεγονὸς τῆς ἐνοχῆς εἰς αὐτὸ τῶν γερμανικῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν ἐν

Κωνσταντινουπόλει καὶ τοῦ στενοῦ συνεταιρισμοῦ τῶν δύο χωρῶν, κατὰ τὴν βραχείαν περίοδον, καθ' ἣν ἔλαθε χώραν ἡ κυριολεκτικὴ ἐξόντωσις τῆς Ἀρμενικῆς φυλῆς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ ἡ ἐπιβουλὴ κατὰ τοῦ ἐν Τουρκίᾳ ἑλληνικοῦ στοιχείου, θὰ παραμείνῃ διὰ παντός εἰς τὴν ἱστορίαν, εἰς ὄναιδος καὶ στίγμα τῆς χριστιανικῆς Γερμανίας.

Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει παραμονὴ τοῦ συγγραφέως—ὁ ὁποῖος καὶ προηγουμένως ἔζησεν ἐν τῇ Τουρκικῇ πρωτεύουσῃ, ἀπὸ τοῦ 1906—1909, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Ἀβδοῦλ Χαμήτ, καὶ κατὰ τὴν περίοδον τῆς τουρκικῆς Ἐπαναστάσεως, ὡς Γράμματεὺς, Σύμβουλος καὶ τέλος Ἐπιτετραμμένος τῆς Ἀμερικανικῆς Πρεσβείας, καὶ διεκρίνετο διὰ τὰ φιλικὰ ὑπὲρ τοῦ νέου καθεστῶτος αἰσθήματα, συμμετέχων τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὅλων ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἐν τῇ πτώσει τοῦ Χαμητικοῦ δεσποτισμοῦ, διέβλεπον, μετ' ἐλπίδος, φεῦ! ταχέως διαψευσθείσης, τὴν ἀναγέννησιν τῆς Τουρκίας,—συμπίπτει μὲ τὰ ἐν λόγῳ ἐγκλήματα, μὲ τὴν εἰσοδὸν τῆς Ἰταλίας εἰς τὸν πόλεμον, μὲ τὴν ἐν Βαλκανίοις κρίσιν, μὲ τὴν ἀδράνειαν τῶν Ἀθηνῶν, μὲ τὸν πυρετὸν τοῦ Βουκουρεστίου καὶ μὲ τὴν προδοσίαν τῆς Σόφιας καὶ διὰ τοῦτο τὸ βιβλίον εἶνε πλήρες ἐξόχου ἐνδιαφέροντος δι' ὅλους.

Ὁ βομβαρδισμὸς τῶν ἐν τῇ εἰσόδῳ τῶν Στενῶν φρουρίων, λέγει ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ ὁ κ. Ἀἰνστάϊν, ἔρριψε τὴν Τουρκίαν ὅλην εἰς μεγάλην ἀνησυχίαν. Ἡ πτώσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐφαίνετο πιθανὴ καὶ ἀνεμένετο ὑπὸ τε τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν Τούρκων, καὶ ἅπασαι αἱ προετοιμασίαι ἐγένοντο διὰ τὴν ἄμεσον ἐκκένωσιν τῆς πρωτεύουσῃς, καὶ τὴν μεταφορὰν τῆς ἑδρας τῆς κυβερνήσεως εἰς τὸ Ἐσκι Τσεχέρ, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τῆς ἀβεδαιότητος οἱ Γερμανοί, ἰδίᾳ, ἦσαν ἀνήσυχτοι μήπως οἱ Τούρκοι κλεί-

σωσι χωριστήν εἰρήνην. Διότι οὐδεμία ἐκ τῶν ὑποσχέσεων των ,
 περὶ κατακτίσεως τῆς Τυφλίδος, τῆς Ταυρίδος καὶ τοῦ Καί-
 ρου εἶχε πραγματοποιηθῇ, καὶ ἡ τουρκικὴ συμμετοχὴ εἰς τὸν
 πόλεμον κατέληγεν εἰς πλήρη διὰ τὴν Τουρκίαν ἀπογοήτευσιν.
 Ἡ ἐκστρατεία κατὰ τοῦ Καυκάσου κατέληξεν εἰς καταστρο-
 φήν, καὶ μία ὁλόκληρος στρατιὰ ἀπωλέσθη εἰς τὰς χιόνας του.
 Οἱ Τούρκοι εἰσῆλθον εἰς τὴν Ταυρίδα διὰ νὰ ἐκδιωχθῶσιν ἐκεῖθεν
 εὐθὺς κατόπιν. Ἡ ἐκστρατεία κατὰ τῆς Αἰγύπτου ὡς ἐκ θαύ-
 ματος διέφυγε τὴν πλήρη καταστροφὴν, καὶ ὁ χορὸς τὸν ὁποῖον
 ὁ διοικῶν τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, ὑπέσχετο νὰ δώσῃ εἰς τὸ
 μέγα Ξενοδοχεῖον τοῦ Καῖρου «Σέππερτ», ἀνεβλήθη ἐπ' ἄορι-
 στον. Ἡ Βασσόρα καὶ τὸ Βὰν ἀπωλέσθησαν καὶ ἡ Βουλγαρία
 ἀπετέλει ἀκόμη μίαν σοδαρὰν ἀπειλήν. Ἀφ' ἑτέρου τὸ δημόσιον
 ταμεῖον ἦτο κενόν, ἡ χώρα εἰς τὸ χεῖλος τῆς καταστροφῆς, καὶ
 πανταχοῦ ἐπεκράττει ἀπαγοήτευσις καὶ δυσἀρέσκεια φύσεως
 τοιαύτης ὥστε μία ἄλλη ἀκόμη ἀτυχία ἠδύνατο εὐκόλως νὰ
 ἐδηγήσῃ εἰς ἔνοπλον ἐπανάστασιν...»

Τοιαύτη ἦτο ἐν ὀλίγοις ἡ ἐν Τουρκίᾳ κατάστασις καθ' ὃν
 χρόνον ἤρχιζεν ἡ κατὰ τῶν Δαρδανελλίων ἐκστρατεία. Ἡ ἀφή-
 γησις τοῦ κ. Αἰνστάϊν ἄρχεται ἀκριδῶς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης,
 μετὰ τὴν περιγραφὴν τῆς συλλήψεως τοῦ πληρώματος ἐνὸς
 ἀγγλικοῦ ὑποβρυχίου τοῦ T 15, τὸ ὁποῖον ἐξώκειλεν ἐν τῇ
 τολμηρᾷ του προσπαθείᾳ νὰ παραδιάσῃ τὰ Στενά.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1915

Ἀπριλίου 23.—... Προσεπάθησα παντὶ τρόπῳ νὰ ἴδω τὸν Φ... καὶ τοὺς ἄλλους ἐπιζήσαντας ἐκ τοῦ ὑποδρυχίου E 15, ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατον. Ἀκόμη καὶ ἂν εὐρίσκονται ἐδῶ δὲν κατωρθώθη ἀρκούντως νὰ ἐξακριβωθῇ. Οὐδεὶς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν θὰ ἐτόλμα νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐλαχίστην εὐθύνην, δίδων πληροφορίαν τινὰ περὶ αὐτῶν, ἐξαιρέσει τοῦ Ἐμβέρ, ὁ ὅποιος σπανίως εὐρίσκεται ἐκεῖ. Διότι εὐρίσκεται πάντοτε εἰς τὰ Ἀνάκτορα, ἢ εἰς τὰ γυμνάσια, ἢ εἰς ἐπιθεώρησιν τινὰ, καὶ τὰ πράγματα μένουσιν ἐν στασιμότητι εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν. Δὲν εἶνε πλέον ὁ νεωστὶ ἀφίχθεις ἐκ Μακεδονίας μετριόφρων νεαρὸς ἀξιωματικός, ποῦ ἐγνώρισα τῷ 1908, καὶ ποῦ ἠρυθρία ἐξ ἐπαγγέλματος ἀκούων ἑαυτὸν ἐγκωμιαζόμενον ὡς «ἥρωα τῆς Ἐλευθερίας». Ὁ Βούλγαρος πρεσβευτῆς τὸν ὀνομάζει «Προφήτην τῶν Προφητῶν», καὶ ἀμφοτέρωθεν τοῦ γραφείου του, εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν, κρέμανται αἱ εἰκόνες τοῦ Ναπολέοντος καὶ τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου!

... Οἱ Τοῦρκοι δὲν ἀντελήφθησαν ἀμέσως ὅτι τὸ ὑποδρύχιον E 15 ἐξώκειλεν. Ἦνοιξαν πῦρ καὶ μία ἀπὸ τὰς πρώτας ὀδίδας ἐπέτυχεν τὸ περισκόπιον καὶ ἐχώρισεν εἰς δύο τὸν κυβερνήτην, τοῦ κάτω μέρους τοῦ σώματός του πεσόντος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Π... Ἐτέρα

ὁδὸς ἐξερράγη ἐπὶ τῆς ἀποθήκης τῆς ἀμμωνίας καὶ οἱ παραχθέντες ἀτμοὶ ἐπέφερον τὸν ἐξ ἀσφυξίας θάνατον εἰς ἕξ ναύτας. Οἱ λοιποὶ τῶν ναυτῶν ἐπήδησαν ἔξω τοῦ σκάφους. Ὅταν οἱ Τοῦρκοι εἶδον αὐτοὺς κολυμβῶντας, ἔσπευσαν εἰς βοήθειάν των, μὲ ὅχι ὀλίγον κίνδυνον τῆς ζωῆς των, διότι τὸ ρεῦμα ἦτο ὀρμητικόν. Οἱ Ἀγγλοὶ νεκροὶ ἐτάφησαν εἰς τὴν παρὰ λίαν, ἀλλ' εὐθὺς ὡς ὁ Τζεβὰτ Πασσᾶς, ὁ διοικητής, ἤκουσε περὶ τούτου, ἔδωκε διαταγὰς ὅπως ἐκταφῶσι καὶ μεταφερθῶσι πρὸς ταφὴν εἰς τὸ Ἀγγλικὸν Νεκροταφεῖον, ἐνὸς ἱερέως ψάλλαντος τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς αἰχμαλώτους, οὗτοι μέχρις ὥρας ἔτυχον καλῆς περιποιήσεως. Ὅμιλῶν περὶ αὐτῶν ὁ Τζεβὰτ εἶπεν ὅτι ἐμάχοντο ὑπὲρ πατρίδος καὶ ὅτι πᾶν ὅ,τι καὶ αὐτὸς ἐλπίζει εἶνε ὅτι ἐὰν ποτὲ αὐτὸς ἢ τις ἐκ τῶν ἀνδρῶν τοῦ πέσῃ εἰς χεῖρας τῶν Συμμάχων, θέλει τύχῃ τῆς αὐτῆς καλῆς περιποιήσεως. Οἱ Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ ἐξετίμησαν δεόντως τὴν προσπάθειαν πρὸς ἀνατίναξιν τοῦ ὑποβρυχίου. Ἀνεγνώρισαν ὅτι ἦτο ἐν λίαν τολμηρὸν ἐγχείρημα. «Βγάζω τὸ καπέλλο μου πρὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ Ναυτικοῦ,» εἶπεν εἰς ἕξ αὐτῶν.

.....
Ἀπριλίου 28.—Εἶδα τὸν Ν..., ὁ ὁποῖος μοῦ εἶπε μὲ βεβαιότητα ὅτι οἱ Ρῶσοι ἀπεβιδάσθησαν σήμερον τὴν πρωΐαν εἰς Μήδειαν! Ὁ Ἕλλην ὑπηρέτης ἦτο τρελλὸς ἀπ' τῆς χαρᾶς του. Εἶνε δύσκολον νὰ καταστείλῃ τις τὴν ἑξαψίν του. Οἱ Τοῦρκοι ὁμολογοῦν ὅτι ὁ μόνος κίνδυνος δι' αὐτοὺς ἔγκειται εἰς μίαν ταυτόχρονον

διπλὴν ἐπίθεσιν... Ἐφερα τὴν εἶδησιν εἰς τὴν Πρεσβείαν, ἀλλ' ἐρωτήσαντες τὸν Ἐμβέρ, ἐπληροφορήθημεν ὅτι αὕτη ἐστὲρεῖτο ἀληθείας. Εἰς τὰ Δαρδανέλλια ὁ ἀγὼν ἐξακολουθεῖ σφοδρὸς καὶ ἡ περιφανὴς νίκη ἡ ἀναγγελλθεῖσα προχθὲς «ἐφ' αὐτῇ» ἀπλῶς πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς ἐπετείου τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεως τοῦ Σουλτάνου. Ἄγνοοῦμεν ὅποια εἶνε ἡ ἀληθὴς κατάστασις καὶ θὰ τὸ ἀγνοοῦμεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας...

Ἀπριλίου 29.—Αἱ μάχαι ἐξακολουθοῦν, καὶ αἱ τουρκογερμανικαὶ ἐκθέσεις περὶ ὀριστικῆς νίκης ἦσαν, τοῦλάχιστον, πρόωροι. Εἶνε διασκεδαστικὸν νὰ βλέπη τις πῶς τερατολογοῦν εἰς τὰ ἀνακοινωθέντα των, τὰ ὅποια εἶνε τόσον ἀόριστα, ὥστε νὰ ᾔηνε ἀδύνατον νὰ τὰ παραδεχθῇ τις ὡς λέγοντα τὴν ἀλήθειαν. Οἱ Τούρκοι συνέλαβον καὶ ἐφυλάκισαν τοὺς διευθυντάς τοῦ Μπὸν Μαρσέ καὶ τοῦ Μπαϊκερ, διότι δὲν ἐφωταγώγησαν τὰ καταστήματά των κατὰ τὴν προχθεσινὴν σουλτανικὴν ἐορτήν. Ὁ διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας Μπέντρι ἐννοεῖ νὰ παραπέμψῃ ἀμφοτέρους εἰς τὸ Στρατοδικεῖον, καὶ ἐπιμένει μετ' ἰσχυρογνωμοσύνης εἰς τοῦτο.

.....

ΜΑΪΟΣ

Μαΐου 1.—Εἶμαι ἀπησυχολημένος μὲ τὸ Ἀρμενικὸν ζήτημα... Ἡ κυβέρνησις φαίνεται νὰ στρέφῃ ὅλην τὴν προσοχὴν της ὅπως ἐκμηδενίσῃ καὶ τὰ τελευταῖα λείψανα πάσης πολιτικῆς ἀντιπολιτεύσεως. Συνέτριψε

τὴν τουρκικὴν ἀντιπολίτευσιν, ἐξώρισε τοὺς Ἕλληνας καὶ ἤδη ἦλθεν ἡ σειρὰ τῶν Ἀρμενίων,—καὶ ἔλα ταῦτα καθ' ὃν χρόνον ἡ αὐτοκρατορία ἀπειλεῖται πανταχόθεν. Τὸ μίγμα τοῦτο τῆς ἀσυναισθησίας, τῆς ἀπαθοῦς πεποιθήσεως, τῆς σκληρότητος καὶ θηριωδίας ἀποβαίνει ἐκπληκτικόν. Εἰς τὴν Λέσχην, οἱ ἄνδρες τοῦ κυβερνοῦν χαρτοπαίζουν ὅλην τὴν ἡμέραν: ὁ Ταλαὰτ παίζει πόκερ καὶ ὁ Μέγας Βεζύρης μπιλλιάρδο, καθ' ὃν χρόνον οἱ Σύμμαχοι ἀποδιβάζουν στρατεύματα εἰς Δαρδανέλλια . . .

Ἀπόψε παρευρέθην εἰς ἓνα ἑξοχον δεῖπνον παρὰ τῷ Π . . . Ἦτο ἐκεῖ καὶ ὁ Χεκκί, φρεσκοξυρισμένος καὶ εὐωδιάζων, μόλις ἐπιστρέψας ἐκ Βερολίνου καὶ φαινόμενος μᾶλλον ὥς Γερμανὸς τραπεζίτης παρὰ ὥς πρῶην Μέγας Βεζύρης. Μοῦ ἦλθε πρὸς στιγμὴν ἡ ἐπιθυμία νὰ τοῦ ὑπομνήσω τὴν συνέντευξίν του, τὴν ὁποῖαν ἔδωκε τὸν παρελθόντα Αὐγουστον εἰς Λονδῖνον καὶ κατὰ τὴν ὁποῖαν εἶπεν ὅτι ἡ Τουρκία οὐδέποτε θὰ ἔφθανεν εἰς τοιοῦτον σημεῖον μωρίας, ὥστε νὰ περιπλεχθῇ εἰς πόλεμον μετὰ τῆς Ἀγγλίας . . .

. . . Ὁ Τζαβάτ, Τοῦρκος διπλωμάτης, λαβὼν με κατὰ μέρος μοι ἐξέφρασε τὴν γνώμην του ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ διέπραξαν μέγα σφαλμα μὴ προσεταιρισθέντες ἐξ ἀρχῆς τὸ Κομιτάτον . . . Μὲ ὀλίγον περισσοτέραν διπλωματικὴν ἱκανότητα, ἡ Τουρκία θὰ καθίστατο εὐκόλως φιλικὸν ὄργανον εἰς χεῖρας τῶν Ἀγγλων. Συμφωνῶ μὲ τὴν γνώμην του. Τὸ κάτω-κάτω, οἱ Τοῦρκοι δεικνύουν μεγαλειτέραν προτίμησιν εἰς τὸν Ἀγγλον ἢ εἰς οἷονδήποτε ἄλλον ξένον. Τοῦ εἶπον ὅτι

ἡ συμπεριφορὰ τῶν Νεοτούρκων ἀπέναντι τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων παρήγαγε μεγίστην ἀγανάκτησιν παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς . . . Ὁ Τζεβάτ ἐπρόβαλε τὸν συνήθη τουρκικὸν ἰσχυρισμὸν διὰ τὴν ἔξοδον τῆς Τουρκίας εἰς τὸν πόλεμον: δηλ. τὴν ἀνάγκην δι' αὐτὴν νὰ δράξῃται τῆς καταλλήλου στιγμῆς ὅπως πολεμήσῃ τὴν Ρωσσίαν, καί, ἐπίσης νὰ ἐκπλύνῃ τὸ στίγμα τοῦ Βάλκανικοῦ πολέμου. Τὸν ἠρώτησα τί ἡ Τουρκία θὰ ἐκέρδιζεν ἐξ αὐτοῦ.—«Τίποτε, μοῦ ἀπήντησεν. Πᾶν ὅτι ζητοῦμεν ἀπὸ τὴν Γερμανίαν εἶνε νὰ μὴ τὴν ἀφήσῃ νὰ ἡττηθῇ».

Μαΐου 2.— Ὁμίλησα μὲ τὸν Ν. . . περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, καὶ εἶπομεν πόσον ὀρθὴ ἦτο ἡ πολιτικὴ τοῦ Βενιζέλου. Ἡ Ἑλλάς κατερχομένη εἰς τὸν πόλεμον πρὸ ἐνὸς μηνός, θὰ κατελάμβανε προνομιοῦχον θέσιν. Τώρα, ἐὰν κατέλθῃ, θὰ συγκαταριθμηθῇ μετὰ τοῦ ὄχλου. Ὁ Ζ. . . καίτοι ἀκραιφνῆς βενιζελικός, φρονεῖ ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος διέπραξε τρία σοβαρὰ σφάλματα: πρῶτον, παραιτηθεὶς, δεύτερον ἀνεχθεὶς τὸ Ὑπουργεῖον Ζαῖμη, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡδύνατο νὰ ἀσκήσῃ ἔλεγχον, καὶ τέλος, λογομαχήσας μετὰ τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Γούναρη. Ὁ τελευταῖος οὗτος, ἐρεθισθεὶς ὑπὸ τοῦ βενιζελικοῦ τύπου, ἐπιρρίψαντος κατ' αὐτοῦ τὴν κατηγορίαν ὅτι ἐδωροδοκεῖτο ὑπὸ τῆς Γερμανίας, ἀπήντησε λέγων, ὅτι κατ' ἀντίθεσιν μερικῶν ἄλλων, αὐτὸς οὐδέποτε ἦτο ἔτοιμος νὰ παραχωρήσῃ ἔθνικὰ ἐδάφη. Ὁ Βενιζέλος τότε ἐδημοσίευσεν τὰ πρὸς τὸν Βασιλέα ὑπομνήματά του, ἐπειδὴ ὁ Βασιλεὺς δὲν ἤθελε ν' ἀναγνωρίσῃ ὅτι ἦτο πρόθυμος νὰ παραχωρηθῇ ἡ Καδάλλα.

Ἡ ὅλη ὑπόθεσις εἶνε λυπηρὰ διὰ τοὺς Ἑλληνας. Ὡς συνήθως διηρέθησαν καθ' ὃν χρόνον ἡ χώρα εἶχεν εἰπερ ποτε καὶ ἄλλοτε ἀνάγκην ἐνόητος.

.....
Μαΐου 5.— Μία ἐπιτροπὴ Ὀθωμανίδων ἐπεσκέφθη τὸ «Γκαϊμπεν», τὸ ὅποιον εὐρίσκεται εἰς Στένην, καὶ ἠρώτησε, διατὶ ἓνα γερμανικὸν πλοῖον μένει ἥσυχον ἐκεῖ, καθ' ἣν στιγμὴν οἱ ἄνδρες των, τὰ παιδιὰ των καὶ οἱ ἀδελφοὶ των εὐρίσκονται ἐπὶ τῆς γραμμῆς τοῦ πυρός; Τὸ ἀεροπλάνον τὸ ὅποιον ἐξετέλεσε πτήσεις ἀνωθεν τοῦ Σισλί, τὴν Κυριακὴν, καὶ τὸ ὅποιον ὑπετέθη ὡς ρωσσικόν, ἦτο τουρκικόν. Οἱ Τοῦρκοι τὸ κατέρριψαν διὰ τοῦ πυρὸς τῶν τηλεβόλων καὶ ἐφόνευσαν τὸν καλλίτερον ἀεροπόρον των, καθὼς καὶ ἓνα Γερμανὸν ἀξιωματικόν. Εἰς ἀμφοτέρους ἐγένετο λαμπρὰ κηδεία χθές, τὰ δὲ πτερὰ τοῦ ἀεροπλάνου ἐπετέθησαν ἐπὶ τῶν φερέτρων των. Οἱ Τοῦρκοι ἔχουν ἀκόμη ἄλλα τρία ἀεροπλάνα, μόνον.

... Αἱ συναντήσεις εἰς τὰς ὁδοὺς ἐδῶ εἶνε ἐπικίνδυνοι. Ὅχι πρὸ πολλοῦ συνήντησα τὸν Σεραφεῖμοβ, τὸν Γραμματέα τῆς Ρωσικῆς Πρεσβείας, ὁ ὅποιος παρέμεινεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ὁμιλήσαμεν μαζὺ μόνον ἐπὶ τινα λεπτά, ἀλλὰ τοῦτο ἀμέσως ἀνεφέρθη εἰς τὴν Γερμανικὴν Πρεσβείαν. Τὰ κάθε τι ποῦ θὰ γίνη ἐδῶ, ἀμέσως διαστρέφεται καὶ κατάσκοποι εὐρίσκονται παντοῦ, ἰδίως περίξ τῆς Γερμανικῆς Πρεσβείας. Μοῦ ἀνέφεραν τέσσαρας κυρίας, αἱ ὁποῖαι ἐν μέσῳ τοῦ λεγομένου ἀριστοκρατικοῦ κόσμου, ἐντρυφῶσιν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς διασκεδάσεως. Ὁ Γερμανὸς πρεσβε-

τῆς προθύμως πληρώνει διὰ χρήματος καθε πληροφορίαν ποῦ θὰ τοῦ μεταδώσουν, σημαντικὴν ἢ ἀσήμαντον, ἀδιάφορον, διὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ἐμπορίου.

Ὁ Σ. . . Μπέης, ὁ ὁποῖος ἐγευματίσεν ἐδῶ σήμερον, ὠνόμασε τοῦτο «Τρομοκρατίαν», καὶ εἶνε πράγματι τοιαύτη, ἰδίως διὰ τοὺς Τούρκους. Πλεῖστοι ὅσοι παρέπεμφθησαν πρὸ τοῦ Στρατοδικείου χωρὶς νὰ γνωρίζουν διὰ τί κατηγοροῦνται. Τοῖς ἀπαγορεύεται νὰ διορίζουν δικηγόρον ὑπερασπίσεως, ἢ δίκη διεξάγεται μυστικῶς καὶ δὲν τοῖς παρέχεται ἡ εὐκαιρία ν' ἀπολογηθῶσι. Πολλοὶ Τούρκοι εἶνε λίαν ἀπαισιόδοξοι διὰ τὸ μέλλον καὶ διὰ τὴν φοβερὰν καταστροφὴν εἰς τὴν ὁποίαν τὸ Κομιτάτον ὠδήγησε τὴν χώραν, ἀλλ' ὀλίγοι τολμοῦν νὰ ἐκφράσουν παρησίᾳ τὴν ἀπαισιοδοξίαν των . . .

Μαΐου 8.—Ἐξακολουθοῦν νὰ κυκλοφοροῦν αἱ συνήθεις φῆμαι. Μία ἐξ αὐτῶν φέρει τὸν Λίμαν φὸν Σάνδερς ὡς φονευθέντα, ἀλλὰ δὲν τὴν πιστεύω. Ὁ Βάγκενχάϊμ ⁽¹⁾ μὲ ἐπεσκέφθη εἰς τὴν Πρεσβείαν περιχαρής, διὰ νὰ μοῦ ἀναγγείλῃ τὴν καταδύθισιν τῆς «Λουζιτανίας!» Ἐὰν, ὡς εἶνε πιθανόν, ἀμερικανικαὶ ὑπάρξεις ἀπωλέσθησαν, τοῦτο θὰ δημιουργήσῃ μεγίστην ἀγανάκτησιν εἰς τὴν πατρίδα μου, ἀκόμη δὲ καὶ ἂν ἀποδειχθῇ ὅτι μεταξὺ τοῦ φορτίου ὑπῆρχον καὶ πυρομαχικά, τὸ μέγεθος τῆς πρὸς τοὺς Ἀμερικανοὺς γενομένης προσβολῆς δὲν θὰ μειωθῇ.

(1) Πρῶην πρεσβευτῆς τῆς Γερμανίας ἐν Ἀθήναις.

Φῆμαι διαδίδονται περὶ γενικῆς σφαγῆς ἐν περι-
πτώσει ἥττης. Τὸ Κομιτάτον συχνάκις ἠπείλησεν ὅτι
θὰ καταστρέψῃ ἐκ θεμελίων τὴν πόλιν πρὶν ἀναχω-
ρήσῃ, ἀλλ' αὐτὸ τὸ θεωρῶ «μπλόφαν». Ἐὰν ἡττηθῶσιν,
εἶνε πολὺ πιθανώτερον ὅτι θὰ φανῶσι πρᾶοι καὶ πει-
θήνιοι...

Μαΐου 9.—...Σήμερον ἡ «Τανὶν» ἤρχισε δημοσι-
εύουσα σειρὰν καταπληκτικῶν ἀποκαλύψεων. Λέγει
ὅτι σπουδαία συνωμοσία ἀνεκαλύφθη, μεταξὺ τοῦ
Κίτσεενερ, τοῦ Βενιζέλου, τοῦ «καθάσση» τῆς Ἑλλη-
νικῆς Πρεσβείας, τῶν Ἀρμενίων καὶ ὁμάδος γνωστῶν
Τούρκων συνωμοτῶν ὡς ὁ Σερῆφ καὶ ὁ Σεμπάχεδίν! Ἡ
ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἀνέλαβε, λέγει, νὰ προσφέρῃ ἀμοι-
βὴν 20 χιλιάδων λιρῶν στερλινῶν εἰς ἐκεῖνον ὁ ὅποιος
ἤθελε δολοφονήσῃ τὸν Ταλαάτ! Ἡ συνωμοσία ἀνεκα-
λύφθη καὶ ἐματαιώθη χάρις εἰς τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ
Διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας, Μπέντρι! Ἀναφέρονται
τὰ ὀνόματα μερικῶν κατωτέρων ὑπαλλήλων τῆς Ἑλλη-
νικῆς Πρεσβείας, ὡς συμμετεχόντων εἰς τὴν συνωμο-
σίαν. Πρὸς τὸ παρὸν ἡ κατηγορία ἐπιρρίπτεται ἀπλῶς
κατὰ τῶν Ἀρμενίων...

...Ἐπιστρέψας εἰς τὴν Πρεσβείαν εὔρον ἐκεῖ τὸν
Αὐστριακὸν Πρεσβευτὴν Παλλαδιτσίνι. Ἦλθε διὰ νὰ
μὲ ἐρωτήσῃ ἐὰν εἴχομεν ἀναλάβει τὴν προστασίαν
τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἰταλικῶν συμφερόντων! Ὁμογόλησεν
ὅτι ἐὰν οἱ Ἰταλοὶ ἔστελλον 100,000 ἀνδρας καὶ οἱ
Ἕλληνες μίαν ἢ δύο μεραρχίας, τὰ Δαρδανέλλια θὰ
ἔπιπτον.

Μετὰ τοὺς γερμανικοὺς κομπασμοὺς περὶ τοῦ ἀπρο-

θήτου τῶν Στενῶν, τοῦτο μᾶς ἔρχεται ὡς μία πρώτη ὁμολογία περὶ τοῦ ἐναντίου. Ὁ Ἐμβέρ μαίνεται κατὰ τῶν Ἀγγλῶν διὰ τὸ πείσμα των ἐν τῇ συνελίσει τῆς ἐπιθέσεως. Νομίζει ὅτι ἐὰν ᾗσαν μόνον οἱ Γάλλοι ἀπὸ καιροῦ οὗτοι θὰ ἐγκατέλειπον τὴν ἐπιχείρησιν.

Ἐὰν ἡ Ἑλλάς ἐξέλθῃ τώρα, θὰ ᾗτο μία μεγάλη ἱκανοποίησις διὰ τὸν Βενιζέλον. Ἀλλ' ὁ Ἕλλην Ἐπιτετραμμένος, ὁ ὁποῖος ἐδείπνησε μεθ' ἡμῶν χθὲς τὴν ἑσπέραν, δὲν ἤκουσε τίποτε ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Μαΐου 10. — . . . Τραυματῖαι ἐξακολουθοῦν καταφθάνοντες, καὶ σήμερον οἱ ἐνταῦθα εὐρισκόμενοι ὑπολογίζονται εἰς 17,000. Ἡ κυβέρνησις ἐπέταξεν ὅλα τὰ ἑλληνικὰ νοσοκομεῖα, καὶ ὅταν τὰ τελευτῶντα ταῦτα δὲν ἠδύναντο νὰ περιλάβουν περισσοτέρους τραυματίας διετάχθησαν νὰ ἐκδιώξουν ὅλους τοὺς ἐν αὐτοῖς νοσηλευομένους ἀσθενεῖς. Ἐπίσης εὐρεθέντες ἐν ἐλλείψει βάμβακος, οἱ Τούρκοι ἐπέταξαν ὅσην ποσότητα ἠδυνήθησαν νὰ ἀνακαλύψουν καὶ ἠνάγκασαν τοὺς Ἕλληνας νὰ τὸν ἀγοράσουν ἀπὸ αὐτούς, διὰ τοὺς ἰδικούς των τραυματίας. Τὸ ἴδιο ἔκαμαν καὶ μετὰ τὴν ζάχαριν.

Ἡ κ. Μ. . . . ἐπῆγε νὰ ἴδῃ μερικοὺς Ἀγγλοὺς αἰχμαλώτους εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Γκιουλχανέ, θερμαστὰς τοῦ ὑποβρυχίου Ε 15. Ἀλλὰ τοὺς εἶδε μόνον διὰ μίαν στιγμὴν, ἐπειδὴ ὁ Γερμανὸς ἰατρὸς τὴν κατεπτόησε λέγων ὅτι μία βοήθεια πρὸς Ἀγγλοὺς, οἱ ὁποῖοι εἶνε ἐχθροί, θὰ ἐθεωρεῖτο μὲ κακὸν ὄμμα ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἱ ὁποῖοι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ κάθε τι.

Μιὰ καὶ θηριώδης ἀνοησία, διότι οἱ Τούρκοι εἶνε

ἄρκετὰ ἐπιεικεῖς, ὅταν δὲν ἐξερεθίζονται ὑπὸ τῶν Γερμανῶν οἱ ὅποιοι ἔκαμον ὅλα τὰ δυνατά των διὰ νὰ τοὺς κάμουν νὰ κακομεταχειρίζονται τοὺς Ἕλληνας...

Μαΐου 11. — Ὁ Ζ ... ἀνεχώρησε σήμερον τὴν πρωτὴν δι' Ἀθήνας. Δὲν ἤθελε νὰ γνωσθῇ ἡ ἀναχώρησίς του, ἀνησυχῶν μήπως κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν οἱ Τούρκοι δὲν τὸν ἄφηνον ν' ἀναχωρήσῃ.

Ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶνε πολὺ ἀνήσυχτοι, ἀλλὰ πληρεῖς ἐλπίδων ὡς πρὸς τὴν ἔκβασιν, καὶ εἶνε ἀποφασισμένοι νὰ ἐμμένουν μέχρι τέλους ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν συμβῇ. Τὸ τραῖνον ἦτο πλήρες, ἤκουσα. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἡ πόλις ἐκκενοῦται ἀπὸ ὅλους ἐκτὸς ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἀπεφάσισαν νὰ μείνουν.

Ἐλάβομεν μίαν φλογερὰν προκήρυξιν διὰ τὸν Ἱερόν Πόλεμον, κυκλοφορήσασαν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν εἰς τὸν Χαλέππι, καὶ προωρισμένην νὰ προκαλέσῃ σφαγὰς τῶν Χριστιανῶν. Ὁ Βαλῆς ἦτο ἔτοιμος νὰ τιμωρήσῃ τοὺς κυκλοφορήσαντας αὐτήν, ἀλλ' ὅταν ἤκουσεν ὅτι οὗτοι ἦσαν Γερμανοί, κατηνύσθη ἀμέσως. Μία Γερμανὶς ἐπέδειξεν ἐξαιρετικὸν ζῆλον πρὸς εὐρυτέραν κυκλοφορίαν τῆς ἐν λόγῳ προκηρύξεως. Ἐκαστος Μουσουλμάνος παρακινεῖται νὰ φονεύσῃ τοῦλάχιστον τρεῖς ἢ τέσσαρας ἐκ τῶν ἀπίστων οἵτινες κυβερνοῦν εἰς τὰς Ἰσλαμικὰς χώρας — ἐννοεῖται, Ἕλληνας ἢ Ρώσους. Μία περικοπὴ ἔχει ὡς ἑξῆς:

« Ἡ σφαγὴ τῶν Ἀπίστων, οἱ ὅποιοι ἄρχουν ἐπὶ τῶν Ἰσλαμικῶν χωρῶν, κατέστη καθήκον Ἱερόν, εἴτε μυστικῶς εἴτε ἀναφανδὸν ἐνεργηθῇ αὕτη. Εἰς τὸν φονεύοντα εἴτε μυστικῶς εἴτε ἀναφανδὸν ἔστω καὶ ἓνα

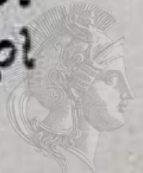
» Ἄπιστον, ἐξ ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἄρχουν ἐπὶ ἰσλαμικῶν
 » χωρῶν, ἐπιφυλάσσεται μία ἀνταμοιβὴ ἐκ μέρους ὧν
 » τῶν ζώντων τοῦ Ἰσλαμικοῦ κόσμου.

» Καὶ ἕκαστος Μουσουλμάνος, εἰς οἷονδῆποτε μέρος
 » καὶ ἂν εὐρίσκεται, ἃς λάβῃ ἓνα ὄρκον ἱερόν, νὰ φο-
 » νεύσῃ τοῦλάχιστον τρεῖς ἢ τέσσαρας ἐκ τῶν κυβερ-
 » νώντων ἰσλαμικᾶς χώρας Ἀπίστων, οἵτινες εἶναι
 » ἐχθροὶ τῆς Πατρίδος καὶ ἐχθροὶ τῆς θρησκείας ταύ-
 » της».

Πλείστοι Γάλλοι μοναχοὶ καὶ μοναχαὶ ἐφυλακίσθη-
 σαν ἐπιρριπτομένης κατ' αὐτῶν τῆς ἀορίστου κατη-
 γορίας ὅτι ἔλαβον μέρος εἰς μίαν συνωμοσίαν πιθανῶς
 εἰς ἐκείνην ἣν περιέγραψεν ἡ «Τανλιν» καὶ εἰς ἣν ἀνε-
 μιγνύετο ὁ Κίτσεενερ, ὁ Βενιζέλος, οἱ Ἀρμένιοι καὶ ὁ
 καδάσσης τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας!! Ὁ Βάγγγενχάϊμ
 μένει ὡμῶς ἀδιάφορος εἰς τὸν διωγμὸν τοῦτον τῶν Ἀρ-
 μενίων, ἡ δὲ Αὐστριακὴ Πρεσβεῖα οὐδεμίαν ἀσκεῖ
 ἐπιρροήν, διότι ὁ Παλλαβιτσίνι ἐμφορεῖται ἀπὸ πολὺ
 ἀνθρωπινώτερα αἰσθήματα...

... Λέγεται ὅτι ἐν ἀγγλικὸν ὑποβρύχιον εἰς τὴν Προ-
 ποντίδα, ἀφίκετο εἰς Ραιδεστόν φέρον τὴν τουρκικὴν
 σημαίαν. Ὁ Καϊμακάμης νομίζων τοὺς ἀξιωματικοὺς
 ὡς Γερμανοὺς, ἔδωσεν εἰς αὐτοὺς ὅλον τὸ πετρέλαιον
 καὶ ὅλας τὰς προμηθείας ποῦ ἐζήτησαν, καὶ μόνον
 ὅταν ἀνεχώρησαν ἀνεπέτασαν τὴν ἀληθῆ των σημαίαν.

Εἰς τὴν Ὁλλανδικὴν Πρεσβεῖαν συνήντησα τὸν
 Γκαϊππερτ, τῆς Γερμανικῆς Πρεσβείας, ὁ ὅποιος ἀμέ-
 σως μὲ ἔλαβε κατὰ μέρος διὰ νὰ μὲ ἐρωτήσῃ περὶ
 τῆς «Λουζιτανίας». Εὐτυχῶς, ἡ δυσχέρειά μου περὶ

τὴν χρῆσιν τῆς γερμανικῆς γλώσσης, μὲ ἐκράτησεν εἰς καλὴν θέσιν ἀπέναντί του, διότι μὴ δυνάμενος νὰ ἐκφρασθῶ, ὡς ἐπεθύμουν, ἐτήρησα σιγὴν. Δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἄλλην ἄποψιν πλὴν τῆς γερμανικῆς. Κατὰ τὴν γερμανικὴν θεωρίαν ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει τὴν τιμὴν του ὡς καὶ τὴν ζωὴν του εἰς τὸν Καῖζερ. Τὸ «Der Kaiser verbandtes» (Ὁ Καῖζερ τὸ ἐπιθυμεῖ) εἶνε ἀρκετὸν διὰ νὰ δικαιολογήσῃ οἷονδῆποτε ἔγκλημα.

.....
Μαΐου 16. — Ὁ ὅλος χριστιανικὸς πληθυσμὸς τοῦ Ἑνωμένου Βασιλείου ἀπηλλάχθη. Κατ' ἀρχὰς τὸ μέτρον ἀπέβλεπε τοὺς κατοικοῦντας ἐκεῖθεν τοῦ Μπουγιούκ Ντερέ, ἀλλὰ τώρα τοῦτο ἐπεξετάθη μέχρι τῆς περιφέρειας τῆς Ἰταλικῆς Πρεσβείας, εἰς Θεραπιά. Οὕτω χιλιάδες θὰ περιέλθουν εἰς ἔνδειαν. Ὁ κηπουρὸς τῆς Ἀγγλικῆς Πρεσβείας ἦλθε καὶ ἠρώτησε τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ. Καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, θ' ἀκούσωμεν πάλιν τὴν ἰδίαν καὶ συνηθισμένην ἱστορίαν περὶ Ἑλλήνων συνεννοουμένων διὰ σημάτων μετὰ τῶν Ρώσων, ἔξω εἰς τὸ πέλαγος.

... Χθὲς τὴν ἐσπέραν ἐδείπνησαν μαζὺ μας ὁ Ἰσμέτ βέης καὶ Ἰζέτ πασσᾶς, ὁ στρατιωτικὸς ἀκόλουθος τῆς γερμανικῆς Πρεσβείας, συνταγματάρχης φὸν Λείψιγκ, παλαιὸς φίλος, ὁ Σουηδὸς Πρεσβευτὴς Anckar-svärd, καὶ τὸ ζεῦγος Κ...

... Ὁ Λείψιγκ ὡμολόγησεν ὅτι τὰ Ζέππελιν διέφευσαν τὰς ἐλπίδας τὰς ὁποίας ἐστήριζαν ἐπ' αὐτῶν οἱ Γερμανοί, καὶ παρετήρησεν ὅτι Ἕλληνες εἰς τὰ

Δαρδανέλλια είχαν ένα εκτάκτως καλόν παρατηρητήν εἰς τὸ «παρατηρητικὸν ἀερόστατόν» των. Τὸν ἠρώ-
τησα πόσον καιρὸν νομίζει ὅτι θὰ διαρκέσῃ ὁ πόλε-
μος. Ἐξέφρασε τὴν γνώμην ὅτι ὁ πόλεμος θὰ ᾔνε
πολὺ μακρός. Τὸ νὰ ἐλάμβανεν ἄλλην ἄποψιν θὰ ἐσή-
μαινεν ὅτι ἠγνόει τὸν ἀγγλικὸν χαρακτῆρα, καὶ μοῦ
ἔκαμε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι εἶνε ὀλιγώτερον αἰσιόδοξος
ὥς πρὸς τὴν ἔκβασιν, ἀπὸ οἷονδῆποτε ἄλλον Γερμανὸν
μετὰ τοῦ ὁποίου ὠμίλησα ἕως τώρα, καὶ καθόλου Ἀγ-
γλόφοβος. Ὁμίλησε περὶ τῶν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν δημο-
σιευθεισῶν κρίσεων τοῦ Ρέπιγκτον περὶ τῶν γερμανι-
κῶν στρατιωτικῶν γυμνασίων (manoeuvres). «Ἦτο
χολερικὸς ὅταν τὰς ἔγραφε», παρετήρησε.

.....
Μαΐου 17.—Μὲ ἐπεσκέφθη ὁ Μέγας Ραββῖνος ὁδυ-
ρόμενος διὰ τὰς ἀπελάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐπεκτείνονται
καὶ ἐπὶ τῶν Ἑβραίων, ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων
καὶ Ἀρμενίων, καὶ αἱ ὁποῖαι εἶνε μία συνέχεια τοῦ
ὅ,τι ἔγεινεν εἰς Δαρδανέλλια. Κατ' ἀρχὰς ὁ πληθυσμὸς
κατέφυγεν εἰς Καλλίπολιν καὶ Λάμψακον, ἀλλὰ κατό-
πιν ἀπηλλάθη ἀπὸ ἐκεῖ. 5000 Ἑβραῖοι ἐν στερήσει,
εἶνε σημαντικὸν βάρος διὰ τὴν κοινότητα, καὶ πόσον
μικρὰ εἶνε ἡ κοινότης αὕτη ἐν συγκρίσει μὲ τὰς
ἄλλας!

.....
Μαΐου 23.—Μετέβην εἰς τὴν φυλακίδα «Σκορπιὸς»
(¹), ὅπου προσεκλήθην εἰς τὸ τέϊον. Συνήντησα ἐκεῖ

(¹) Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀμερικανικὴ φυλακίς.

ένα Ἀμερικανὸν δημοσιογράφον, μόλις ἀφικθέντα ἐξ Ἀθηνῶν, ὃ ὁποῖος ἀφηγήθη μίαν μακρὰν συνέντευξιν μετὰ τοῦ Βασιλέως, τὰ σημαντικώτερα μέρη τῆς ὁποίας δὲν τῷ ἐπετράπη νὰ δημοσιεύσῃ. Ὁ Βασιλεὺς τοῦ εἶπεν ὅτι ἦτο πρόθυμος νὰ συνεργασθῇ μετὰ τοῦ Βενιζέλου, ἐὰν οὗτος ἐπανήρχετο εἰς τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ δὲν ἀπέκρουσε τὰς φιλογερμανικὰς του συμπαθείας. Ἡ τελευταία πτῶσις τοῦ Βενιζέλου ἀπεδόθη εἰς μίαν σκευωρίαν τῶν πριγκήπων, οἱ ὁποῖοι τὸν εὕρισκον πολὺ ἰσχυρόν.

Τὸ Ὑπουργεῖον Γούναρη ἀπεπειράθη νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Τριπλῆς Ἀντάντ, ἀλλ' αὕτη δὲν ἠθέλησε ν' ἀκούσῃ τι περὶ τούτου. Πρέπει νὰ ἔχουν μετανοήσῃ πικρῶς εἰς Ἀθήνας, διότι ἡμέλησαν ν' ἀκολουθήσουν τὰς συμβουλάς τοῦ Βενιζέλου. Ἡ ἐπανάστασις ὑποβόσκει ἐκεῖ. Ἐὰν ἡ Ἑλλάς δὲν κερδίσῃ τίποτε ἀπὸ τὸν πόλεμον ἐνδέχεται νὰ ἴδωμεν ἀλλαγὴν πολιτεύματος καὶ ἐγκαθίδρυσιν δημοκρατίας εἰς τὴν χώραν.

.....

Μαΐου 25. — Ἡ ἐμφάνισις ἐνὸς ἀγγλικοῦ ὑποβρυχίου παρήγαγεν οὐκ ὀλίγον ἐρεθισμόν καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Χθὲς ἐσταμάτησεν ἐν ῥυμουλκὸν καὶ τὸ ἐδύθισεν, ἀλλ' ἐπέτρεψεν εἰς τὸ πλήρωμα ν' ἀποβιδασθῇ εἰς τὴν ξηράν. Τοῦτο ἔφερε τὴν εἶδησιν, καὶ οἱ Τοῦρκοι συνεπῶς, ἐτοποθέτησαν πυροβολικὸν εἰς τὸ Τὸπ Χανέ, Σερὰϊ Μπουρνοῦ, καὶ ἄλλας θέσεις δεσποζούσας τοῦ λιμένος καὶ ἐδημοσίευσαν εἰς τὰς πρωϊνὰς ἐφημε-

ρίδας ἀνακοινωθὲν λέγον ὅτι γυμνάσια πυροβολικοῦ θὰ λάβουν χώραν, διὰ νὰ ἐξηγήσουν τοὺς ἐνδεχομένους πυροβολισμούς. Τὸ ὑποβρύχιον ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τὴν 12. 40' μ. μ. εἰς ἀπόστασιν 300 γυαρδῶν ἀπὸ τοῦ μέρους ὅπου ὁ «Σκορπιὸς» εἶνε ἡγκυροβολημένος, καὶ ἐπυροβολήθη ἀμέσως ὑπὸ τῶν παρακτίων τηλεβόλων. Ἐκεῖνο ἔρριψε δύο τορπίλλας, τῶν ὁποίων ἡ μὲν πρώτη ἡστόχησεν ἐνὸς μεταγωγικοῦ κατὰ 50 περίπου γυάρδας, ἀλλ' ἡ δευτέρα ἐπέτυχε τὸ «Σταμπούλ», διελθοῦσα κάτωθι μιᾶς φορτηγίδος, ἡγκυροβολημένης πλησίον αὐτοῦ, ἣτις καὶ ἀνετινάχθη. Τὸ «Σταμπούλ» ὑπέστη ῥῆγμχ 20 ποδῶν, ἐπὶ τῆς ὑφάλου γραμμῆς του, ἀλλὰ δὲν ἐδυθίσθη. Ἐρρυμουλκήθη ἀμέσως εἰς τὸ Μπесικτάς, διὰ νὰ «καθήσῃ» εἰς τὰ ριχὰ νερά.

Ἐν τῷ μεταξὺ τὸ ὑποβρύχιον, ὑπὸ χάλαζαν πυρός, κατεδύθη καὶ ἀπεμακρύνθη διευθυνόμενον πρὸς τὰ ἄνω τοῦ Βοσπόρου. Εἰς Γαλατᾶ παρήχθη πανικός. Ὅλοι ἔκλεισαν τὰ καταστήματά των. Τὰ στρατεύματα, τὰ ὅποια εὗρίσκοντο ἤδη εἰς δύο μεταγωγικά, ἀπεβιδάσθησαν ἀμέσως εἰς τὴν ξηράν, ἀλλ' ἀργότερον ἐπεβιδάσθησαν πάλιν, διὰ νὰ ἀποβιδασθῶσι καὶ πάλιν ἄλλην μίαν φοράν. Ἡ ὀλικὴ ζημία ἦτο ἀσήμαντος, ἀλλὰ τὸ ἠθικὸν ἀποτέλεσμα πραγματικὸν καὶ σοβαρόν.

Μαΐου 26.— Μὲ ἐπεσκέφθη ὁ Σ... καὶ ἐν ἐξάψει μοι ἀφηγήθη ὅτι, ἐνῶ μετέβαινεν εἰς Δαρδανέλλια, τὸ ἀτμόπλοιον τὸ ὅποῖον μετέφερε πυρομαχικά καὶ ἐν τηλεβόλον τῶν 6 ἰντσῶν (δακτύλων) ἐτορπιλλίσθη ἀπὸ ἐν ἀγγλικὸν ὑποβρύχιον, τὸ T 11. Οἱ Ἀγγλοι

ἐπέτρεψαν εἰς τὸ πλήρωμα νὰ ἀποβιβάσθῃ εἰς τὰς λέμβους καὶ ἀκολούθως ἐδύθισαν τὸ πλοῖον. Ὁ Ἀγγλος ἀξιωματικὸς εἶπεν εἰς τὸν Σ. . . ὅτι εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ ὑπάρχουν 11 ὑποβρύχια, τὰ ὅποια σταματοῦν ὅλα τὰ πλοῖα τὰ ὅποια μεταβαίνουν εἰς Δαρδανέλλια. Ἐδύθισαν μέχρι τοῦδε τρία μεταφέροντα στρατόν, ἐκ τῶν τεσσάρων ἀποσταλέντων, καθὼς καὶ ἄλλα διάφορα πλοῖα, ἀλλὰ δὲν πειράζουσιν ἐκεῖνα τὰ ὅποια μεταφέρουν τραυματίας. . .

Μαΐου 27.— . . . Ἐφθασεν ἡ εἰδησις περὶ τορπιλλισμοῦ τοῦ «Μάζεστικ». Τὸ δεύτερον πολεμικὸν ἐντὸς 3 ἡμερῶν. Οἱ Τοῦρκοι ἐτρελλάθησαν ἀπὸ τὴν χαράν των. Διέταξαν ὅλα τὰ καταστήματα νὰ σημαιοστολισθοῦν. Εἰς τὸ Σταμπούλ, οἱ περισσότεροι Ἕλληνες καταστηματαρχαί, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον σημαίας, ὠδηγήθησαν εἰς τὰ ἀστυνομικὰ τμήματα καὶ ἠναγκάσθησαν βίᾳ ν' ἀγαράσουν τοιαύτας. . .

Μαΐου 28.— Ἀγγέλλεται ἐκ Χαλεππίου, ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἤρχισαν νὰ μετατοπίζουν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν 600 ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδιά τῶν ἀντιπάλων ἐθνῶν. Τὸ αὐτὸ μέτρον μελετᾶται καὶ εἰς τὴν Σμύρνην. Ὁ Ἐμβέρ ἠρνήθη νὰ ἀναβάλῃ τὰς ἐκ Χαλεππίου μετατοπίσεις, πλὴν διὰ τὰ γυναικόπαιδα ἐκεῖνα τὰ ὅποια δὲν ἀπεστάλησαν εἰσέτι. Μερικαὶ ἀπὸ τὰς δυστυχεῖς αὐτὰς ὑπάρξεις κατηγοροῦνται ὡς κυκλοφοροῦσαι ψευδεῖς φήμας περὶ συμμαχικῶν ἐπιτυχιῶν, καὶ οὕτω ἀνησυχοῦσαι τοὺς κατοίκους, ἐν ᾧ αὐτοὶ μᾶλλον ἔχουν ἀνάγκην ἐπιτυχιῶν. Ἐκ Βουδρουμίου, ἀγγέλλουν ὡς περιφανῇ νίκην τὴν σύλληψιν . . . μιᾶς λέμβου,

μετὰ 5 Γάλλων! «Οἱ αἰχμάλωτοι καὶ αἱ σημαῖαι τῶν ἀπεστάλησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν», ἐπιλέγει τὸ τηλεγράφημα.

... Μετὰ τὸ δεῖπνον μὲ ἐπεσκέφθησαν ὁ Τ... καὶ ὁ Β... τῆς Αὐστριακῆς Πρεσβείας, — ὁ πρῶτος πνέων μένεα κατὰ τῶν Ἰταλῶν καὶ λέγων ὅτι ὅλον τὸ μῖσος κατὰ τῶν Ἀγγλῶν ἐστράφη τώρα κατὰ τῶν Ἰταλῶν. Ὁ Β..., καῖτοι Οὐγγρος, ἦτο ἡρεμώτερος. Οὗτος ἔχει ἤδη ἀπολέσει 11 στενοὺς συγγενεῖς τοῦ ἐκ τῶν δώδεκα οἱ ὅποιοι μετέβησαν εἰς τὸν πόλεμον. Εἶνε περίεργον πῶς τόσον ὀλίγον οἱ ἐνταῦθα Γερμανοὶ καὶ Αὐστριακοὶ ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν ἀναμεταξύ των. Εἰς τὴν Λέσχην ὁ καθεὶς κάθεται εἰς ξεχωριστὴν τράπεζαν καὶ ποτὲ δὲν τοὺς εἶδα νὰ συνομιλοῦν. Ἀκόμη καὶ ὁ Αὐστριακὸς Στρατιωτικὸς Ἀντιπρόσωπος, στρατηγὸς Π... φαίνεται ὅτι ποτὲ δὲν βλέπει τὸν Γερμανὸν συνάδελφόν του. Οἱ Γερμανοὶ κάμνουν παρὰ πολὺ αἰσθητὴν τὴν ὑπεροχὴν των, καὶ οἱ Αὐστριακοὶ τοὺς ἀπεχθάνονται. Παραδόξως ἡ Τουρκία ἐφάνη περισσότερον ὠφέλιμος εἰς τὴν Γερμανίαν παρὰ ἡ Αὐστρία. Ἀλλὰ τοῦτο διότι ἡ Ἀγγλία τὸ ἠθέλησε, ἐν ᾧ θὰ ἦτο πολὺ εὐκόλον ν' ἀφήσῃ τις τοὺς Τούρκους ἡσύχους.

Μαΐου 29. — ... Τὴν παρελθοῦσαν νύκτα ἐν ὑποδρύχιον ἐδύθισεν ἐν μεταγωγικόν, τὸ «Πανδέρμα», μὲ στρατεύματα καὶ πυρομχχικά, καῖτοι οἱ Τοῦρκοι διαψεύδουν τὸ πρῶτον. Φῶτα δὲν ἐπιτρέπεται πλέον νὰ ἦνε ἀνημμένα εἰς τὴν Γέφυραν τοῦ Γαλατᾶ, — ἀκόμη καὶ αἱ ἄμαξαι καὶ τὰ αὐτοκίνητα ὑποχρεοῦνται νὰ σβύνουν τοὺς φανούς των. Σήμερον τὴν πρωΐαν, περὶ

τὴν 9^{ην}, ἤκουσα κρότους τηλεβόλων. Δὲν γνωρίζω ἂν τὸ πῦρ κατευθύνετο καθ' ὑποβρυχίου τινος, καίτοι ἐν τοιοῦτον ἐνεφανίσθη, ἔξω τοῦ ἀκρωτηρίου Μόδι...

Μαΐου 30. — Συνωμίλησα μετὰ τοῦ στρατιωτικοῦ ἀκολούθου τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας, συνταγματάρχου Φραντζῆ, περὶ Ἑλληνισμοῦ. Ὁ Ἑλληνισμὸς δι' αὐτὸν δὲν εἶνε φυλὴ ἢ θρησκεία, ἀλλ' ἰδέα. Οἱ Ἀλβανοὶ εἶνε ἐμπεποτισμένοι εἰς αὐτόν, καὶ ὁ συνταγματάρχης εὐρίσκει τὰ αὐτὰ αἰσθήματα καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλησι Ἰουδαίοις. Μοὶ ἀνέφερεν ἓνα Πέρσην, ὁ ὅποιος εἶπεν ὅτι ἐὰν ὁ Ἀλέξανδρος ἔζη ἄλλο ἐν τέταρτον αἰῶνος, ὁ Χριστὸς δὲν θὰ ἦτο ἀναγκάσιος εἰς τὸν κόσμον. Μοὶ ἀρέσει ἡ μυστικοπαθὴς πατριωτικὴ πίστις τῶν Ἑλλήνων, τὴν ὁποίαν ὅλοι εἰς ἴσον βαθμὸν συμμερίζονται. Οἱ ἐδῶ θρηνοῦν διὰ τὴν παρακμὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἄλλοι ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι ἔχουν εὐρυτέραν ἀντίληψιν, συγκεκρασμένην καὶ μεγεθυμένην μὲ ἄλλα ἰδανικὰ ἢ οἱ ἐντόπιοι Ἕλληνες, τῶν ὁποίων ὁ ἐθνισμὸς εἶνε θρησκεία καὶ συγκεντροῦται γύρω ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον...

... Μετὰ τὴν τορπίλλισιν τοῦ «Ἀγαμέμνωνος», ἔξω τοῦ πεδίου τῆς Τρωάδος, ἓνας ἑλλήν ὁδοντοῖατρός, φέρων τὸ αὐτὸ ἐπίθετον, συνελήφθη ἀπὸ ἓνα «ὑπερ-εὐφυᾶ» ἀστυνομικόν. Ὁ ἱατρὸς πείσας τοὺς τούρκους ὅτι τὸ ὄνομά του δὲν ἦτο κἀνεὶς νεωτερισμὸς ἐκ μέρους του, πρὸς τιμὴν τῶν Συμμάχων, ἀφέθη ἐλεύθερος, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συντομεύσῃ τὸ ὄνομά του ἐπὶ τῆς ταπέλας του, εἰς μόνον τὸ ἀρχικὸν Α.

... Ὁ Βαγγενχάϊμ πρέπει νὰ ἦνε πολὺ ἀπησχολη-

μένος, μετὰ τὴν ἔξοδον τῆς Ἰταλίας, καὶ δὲν παίζει πλέον τὸ καθημερινόν του μπρίτζ. Ἐσχάτως, εἰς τὴν λέσχην, ἦτο τρομακτικὰ ἠρεθισμένος, κτυπῶν μὲ τὴν πυγμὴν του τὴν τράπεζαν καὶ κραυγάζων ὅτι ἡ Ἀγγλία ἤθελε τὸν πόλεμον. Οἱ δὲ συμπαῖκται του, οἱ ὅποιοι εἶνε Ἕλληνες, φοβούμενοι μὴ γίνῃ βιαιότερος, καὶ διὰ «νὰ τοῦ κάμουν τὰ γούστα» του, ἐπανελάβον ἐν χορῷ: «Ναί, ἡ Ἀγγλία ἤθελε τὸν πόλεμον.»

Μαΐου 31.—Οἱ Τούρκοι πνέουν μένεα κατὰ τοῦ ἀγγλικοῦ τύπου, ἀγγέλλοντος ὅτι ἐζήτησαν ἀναχω-
χὴν εἰς τὰ Δαρδανέλλια διὰ νὰ θάψουν τοὺς νεκροὺς
των. Ἐν ἐπίσημον ἀνακοινωθὲν διακηρύσσει ὅτι «ἡ
»ἀγένεια τοῦ ἀγγλικοῦ χαρακτῆρος εἶνε τοιαύτη,
»ὥστε δὲν δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ τὰ ὑψηλὰ αἰσθήματα
»φιλανθρωπίας τῆς ὀθωμανικῆς διανοίας, ἅτινα ὑπηγό-
»ρευσαν εἰς τοὺς Τούρκους νὰ παραχωρήσουν εἰς
»τοὺς ἀντιπάλους των αὐτὴν τὴν ἄδειαν. Ὁ Ἀγγλικὸς
»λαὸς δύναται νὰ ἐλπίζῃ ὅτι ἡμέραν τινα ἢ χώρα των
»θὰ φθάσῃ εἰς ἐπίπεδον πολιτισμοῦ ἴσον πρὸς ἐκεῖνο
»τῆς Τουρκίας»!!!

.....

ΙΟΥΝΙΟΣ

Ἰουνίου 1.—...Μὲ ἐπεσκέφθη ἓνας Τούρκος φίλος μου, πλήρης ἀγανακτήσεως διὰ τὰς γενομένας ἀπελά-
σεις ἐκ τοῦ Ἄνω Βοσπόρου. Ἠνάγκασαν καὶ αὐτὸν
νὰ ἀπέλθῃ ἐκεῖθεν, διότι εἶχε χριστιανοὺς εἰς τὴν οἰκίαν του, οἱ ὅποιοι ἦσαν ὡς μέλη τῆς οἰκογενείας

του, καὶ ἡ σύζυγός του δὲν ἤμποροῦσε νὰ κάμῃ ἄνευ αὐτῶν. Ἐπιροίπτει τὴν μυσαρὰν πρᾶξιν ὅλην ἐπὶ τῶν Γερμανῶν, καὶ ἰδίως ἐπὶ τοῦ Ναυάρχου Σούχωβ, ὁ ὅποιος, λέγει, ἐπέμεινε μετὰ πείσματος ὅπως ἐνεργηθοῦν αἱ ἀπελάσεις. Τὸ ἴδιον πρᾶγμα μοῦ εἶπε καὶ ἓνας Τοῦρκος ἐκ τῶν ἐπισήμων. Καὶ ὅμως δὲν δύναμαι νὰ τὸ πιστεύσω ἀκόμη, καίτοι οἱ Τοῦρκοι ἐπιρρίπτουν ἐπὶ τῶν Γερμανῶν τὴν εὐθύνην τῆς ἀπελάσεως τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἥτις τόσον κόσμον ἔρριψεν εἰς ἀθλιότητα...

Ἰουνίου 2.—... Περὶ τῆς διαγωγῆς τῶν Τουρκογερμανῶν εἰς τὴν Χερσόνησον τῆς Καλλιπόλεως αἱ φρικωδέστεραι φῆμαι κυκλοφοροῦν, μεταδιδόμεναι ἀπὸ στρατιώτας τραυματίας, ἰδίως Ἑλλήνας, ἐκεῖθεν ἀφικνουμένους. Εἰς μίαν περίπτωσιν, ἀγγλικὸν ἀπόσπασμα ἐξ ὀκτὼ ἀνδρῶν, τὸ ὅποιον ἔχασε τὸν δρόμον του καὶ περιεπλανήθη ἐντὸς τῶν τουρκικῶν γραμμῶν, παρεδόθη. Οἱ Τοῦρκοι ἀφ' οὗ ἀφώπλισαν τοὺς ἀνδρας τούτους, τοὺς εἶπον ὅτι ἦσαν ἐλεύθεροι νὰ φύγουν. Ἀλλ' ὥς ἔστρεψαν οὗτοι τὰ νῶτα, ἐπυροβόλησαν ὅλοι ἐκ τῶν ὀπισθεν. Πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἀλήθεια εἰς τὴν ἱστορίαν ταύτην, διότι ἀπὸ τινος οὐδεὶς Ἀγγλος ἀναφέρεται ὡς αἰχμαλωτισθεὶς...

Ἰουνίου 5.—Ἐκ τουρκικῆς πηγῆς ἐπληροφόρηθη ὅτι ὅταν ὁ «Θρίαμβος» ἐδυθίσθη πολλοὶ ἐκ τοῦ πληρώματος οἱ ὅποιοι ἐπήδησαν ἔξω τοῦ πλοίου εἰς τὴν θάλασσαν συνελήφθησαν ἐντὸς τοῦ δικτύου τῶν τορπιλλῶν καὶ ὑπέστησαν μαρτυρικὸν θάνατον ἀνατρα-

πέντες. Ἦτο θέαμα φρικῶδες. Ὁ Τοῦρκος διοικητής, ὁ περίφημος Ἐσσάτ Πασσᾶς τῶν Ἰωαννίνων ἀπηγόρευσε εἰς τοὺς ἄνδρας των νὰ ζητωκραυγάζουν ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς τῶν ἐχθρῶν των. Μοῦ ἔδειξαν ἀριθμὸν φωτογραφιῶν ληφθεισῶν ἐσχάτως εἰς Δαρδανέλλια, ἐν τῇ κυρίᾳ βάσει τοῦ Ἀκ Μπασί, τὴν ὁποίαν οἱ Ἀγγλοὶ ἀεροπόροι ἡμερησίως βομβαρδίζουν,—εἰς ἐξ αὐτῶν ἐφόνευσε δέκα ἔξ στρατιώτας καὶ ἐπλήγωσε τέσσαρας . . .

.....
Ἰουνίου 9.—Ὁ Ἐμβέρ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ διατὶ ἐπεθυμοῦμεν νὰ ἴδωμεν τοὺς ἐν Ἀφιοῦν Καραϊσσάρ αἰχμαλώτους. Ἀλλ' ὅταν ἤκουσεν ὅτι τοῦτο γίνεται εἰς ὅλας τὰς χώρας, εἶπεν ὅτι θὰ σκεφθῇ ἐπὶ τοῦ πράγματος. Ἦτο ἡρεμος ὡς πάντοτε. Ἀκόμῃ καὶ ὅταν ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸν Καύκασον, ὅπου μία δλόκληρος στρατιά του ἀπωλέσθη, ἐφαίνετο ἀπαθέστατος καὶ λίαν εὐδιάθετος καὶ τὴν ἰδίαν ἐσπέραν μετέβη εἰς μίαν συναυλίαν. Δὲν ἀνησυχεῖ πλέον διὰ τὴν Βουλγαρίαν. Φαίνεται ὅτι αἱ ἀμοιβαῖαι των συμφωνίαι διατηροῦνται εἰσέτι. «Οἱ Ἕλληνες, εἶπεν, ἐπιθυμοῦν νὰ ἐξέλθουν, ἀλλὰ κανεὶς δὲν τοὺς θέλει» . . .

Ἰουνίου 10.— . . . Ἦρχισαν ν' ἀναφαίνωνται σημεῖα ἀναρχίας εἰς τὴν διοίκησιν. Εἰς τὴν Ἀνδριανούπολιν, ὁ διοικητὴς Χατζῆ Ἀδὴλ, ἀπεπειράθη νὰ φορολογήσῃ ἐκάστην κοινότητα κατ' ἐντελῶς αὐθαίρετον τρόπον. Οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἀπετάθησαν παραπονούμενοι πρὸς τὸν Βούλγαρον πρεσβευτὴν Κόλουτσεφ, ὁ ὅποιος κατῴρθωσεν ὅπως μὴ ἐπι-

βληθῇ ὁ φόρος. Καὶ ἐδῶ ἐπίσης ἔχομεν σημεῖα παρα-
λύσεως τῆς διοικήσεως. Ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἐλάβο-
μεν δύο ἀντιφατικὰ ὑπομνήματα τῆς Πύλης, τοῦ ἐνὸς
ζητοῦντος ὅπως ἐπιτύχωμεν τηλεγραφικῶς τὴν ἀνα-
γνώρισιν τοῦ «Γκιούλ Νιχάλ» ὡς πλωτοῦ νοσοκομείου,
καὶ τοῦ ἐτέρου ἐπιβεβαιοῦντος ἐν προγενέστερον ὑπό-
μνημα ὅπερ ἔλεγεν ὅτι τὸ πλοῖον δὲν ἦτο πλέον τόσον
χρήσιμον. Οἱ Τοῦρκοι φοβοῦνται περισσότερο τὴν
Βουλγαρίαν παρὰ τὴν Ἀγγλίαν ἢ τὴν Γαλλίαν. Αἱ
τελευταῖαι αὗται ἔκαμαν τὸ χειρότερον ποῦ ἡμπο-
ροῦσαν νὰ κάμουν κατ' αὐτῶν, χωρὶς νὰ κατορθώσουν
μέχρις ὥρας νὰ τοὺς βλάψουν, ἐν ᾧ τοὺς Βουλγάρους
ἀκόμη τοὺς ἐνθυμοῦνται εἰς τὴν Τζατάλτσαν. Ἀλλ' ὁ
Κόλουτσεφ ἐπαναλαμβάνει καὶ ἐπιμένει ὅτι ἡ πολιτικὴ
τῆς χώρας του παραμένει οὐδετέρα. Εἰς τὴν Σόφίαν
ἐκδηλοῦται μεγάλη ἐχθρότης καθ' ὅλων, καὶ οἱ
Βούλγαροι αἰσθάνονται ἑαυτοὺς ὡς ἀπομονωθέντας·
ἠρώτησα τὸν Κόλουτσεφ ἐὰν νομίζει ὅτι ὁ Βενιζέλος,
ἐπιτυχάνων εἰς τὰς ἐκλογὰς τῆς Κυριακῆς, θὰ ἤρχετο
εἰς συνεννοήσεις μετὰ τῆς Βουλγαρίας, ἐπὶ τοῦ ζητή-
ματος τῆς Καβάλλας. Ἐδειξε μᾶλλον ἀμφιβολίαν.
Θεωρεῖ τὸν Βενιζέλον μέγαν ἄνδρα, ἀλλ' ὁ ὁποῖος ἐν ᾧ
προφασίζεται ὅτι εἶνε ὑπὲρ μιᾶς Βαλκανικῆς Ὁμο-
σπονδίας, πραγματικῶς εἶνε ἀντίθετος αὐτῆς, καὶ
καῖτοι ὁμιλεῖ διαφορετικὰ, πραγματικῶς δὲν θὰ παρε-
χώρει τίποτε....

.....
Ἰουνίου 14. — Ἀκόμη δὲν ἐμάθομεν τίποτε περὶ
τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐκλογῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς σιωπῆς ἐννοεῖ

τις ὅτι αὐταὶ κατέληξαν ὑπὲρ τοῦ Βενιζέλου. Κυκλοφοροῦν ἢ πιὸ ἄσχημες κατηγορίες ἐναντίον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἐπὶ παραδείγματι, ὅτι ὑποβοηθεῖ τὴν δρᾶσιν τῶν ὑποδρυχίων, ἐπιτρέπουσα εἰς αὐτὰ νὰ διέρχωνται διὰ τῆς διώρυγος τῆς Κορίνθου καὶ νὰ ἐγκαταστήσουν μίαν βᾶσιν εἰς Βῶλον. Δυσκολεύομαι νὰ τὸ πιστεύσω, ἀλλὰ μέγιστα προσπάθειαι ἐγένοντο ἐσχάτως εἰς τὴν Ἑλλάδα Ὁ Βασιλεὺς καί, ἐν μέρει, ὁ στρατὸς δεικνύουν φιλογερμανικὰ αἰσθήματα, ἐπίσης δὲ καὶ πολιτικοὶ τινες κατέχονται ὑπὸ πνεύματος ἀντιπολιτεύσεως πρὸς τὴν Ἀντάντ. Ἐδῶ συμβαίνει τὸ ἐναντίον μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων. Οὗτοι ὑπέστησαν πάρα πολλὰ καὶ οἱ Τοῦρκοι, δικαίως ἢ ἀδίκως, ἐπιρρίπτουν ὅλα τὰ καταπιεστικὰ μέτρα ἐναντίον τῶν Γερμανῶν. Καὶ αὐταὶ αἱ ἐπιτάξεις δὲν ἦσαν ἄλλο παρὰ καθαραὶ κατασχέσεις. Ἐνας Ἑλλήν ἱατρὸς ἔλεγεν ἐχθὲς εἰς τὴν Ἑλένην ὅτι ὁ γαμβρὸς του, εὐήμερων ἔμπορος μαλλίνων ὑφασμάτων κατεστράφη τελείως ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας, διότι ἡ κυβέρνησις τοῦ ἐδήμευσεν ὅλας τοὺς ἀποθήκας. Αἱ ἀποδείξεις τὰς ὁποίας δίδουν φυσικὰ δὲν ἔχουν καμμίαν ἐντελῶς ἀξίαν...

Ἰουνίου 17. — Ἐξακολουθεῖ ἡ αὐτὴ ἀβεβαιότης. Δὲν ἔχομεν τὴν παραμικρὰν ἰδέαν τοῦ τί συμβαίνει. Ἐξ Ἀθηνῶν καταφθάνουν εἰδήσεις περὶ τοῦ θριάμβου τοῦ Βενιζέλου. Ἀλλ' ἐδῶ ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς εἰς τὸν τύπον νὰ τὸν δημοσιεύσῃ. Καὶ αἱ ἐφημερίδες ὁμιλοῦν ὡς ἐὰν ὁ Γούναρης ἐπέτυχεν τὴν πλειονοψηφίαν. Παιδαριώδης «μανοῦδρα», διότι ὅλοι γνωρίζουν τὴν ἀλήθειαν, καὶ οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν Πόλιν χαίρουν χω-

ρις νὰ τολμοῦν νὰ προφέρουν τὸ ὄνομά του (τοῦ Βενιζέλου) εἰς τὰς ὁδοὺς, — διότι αἱ ὁδοί, ὅπως καὶ αἱ οἰκίαι, κατακλύζονται ἀπὸ κατασκόπους, καὶ αἱ ἀκουόμεναι συνομιλίας ὁδηγοῦν εἰς τὸ Στρατοδικεῖον.. Οὕτως, μία ἄγνωστος κυρία μετέβη εἰς τὴν κλινικὴν ἐνὸς Ἑλλήνος ἱατροῦ, προφασίζομένη τὸν ἀσθενῆ. Τὸν ἠρώτησε τί νέα ἐγνώριζε. Ἐκεῖνος ἀνέφερε τὴν εἰδησιν ὅτι ὁ Σουλτᾶνος ἦτο ἀσθενής. Μετὰ δύο ὥρας συνελαμβάνετο καὶ ἐφυλακίζετο.

Ἰουνίου 18.—...Φῆμαι καὶ πάλιν διαδίδονται ὅτι ἐπικεῖται ἡ ἔξοδος τῆς Βουλγαρίας. Μὲ τὸν Βενιζέλον εἰς τὴν ἀρχήν, θὰ ἦτο εὐκολος μία συνεννόησις μετὰ τῆς Ἑλλάδος....

Ἰουνίου 26.—Τὴν παρελθοῦσαν νύκτα τρεῖς ἰσχυραὶ ἐκρήξεις ἠκούσθησαν, ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἀπὸ μακρᾶς ἀποστάσεως. Σήμερον ἐπληροφορήθη ὅτι μία τουρκικὴ τορπιλλοθέτις καὶ ἐν ἀνιχνευτικὸν κατεβυθίσθησαν ἀπὸ ἐν ὑποβρύχιον, ἔξωθι τοῦ Χαϊδάρ Πασσᾶ. Τὰ ὑποβρύχια κατέστησαν τὴν Προποντίδα ἀγγλικὴν λίμνην, ὅπου εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται κατὰ βούλησιν. Ἐνας Ἀγγλος ἀξιωματικὸς ἀφηγήθη εἰς Ἀθήνας ὅτι, ἀφ' οὗ ἐξήντηλησεν ὅλας τοὺς τορπίλλας, τὸ σκάφος του ἤρχισε νὰ «κάνῃ νερά». Οἱ ἄνδρες ἐκλείσαν (ἐστύπωσαν) τὰ ρήγματα, ὅσον ἡδύναντο καλλίτερον μὲ τὰ ἐνδύματά των, καὶ τέλος ὅταν ἐξέθετε τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν ἐν τῷ Αἰγαίῳ ναύαρχον, αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ πληρώματος ἦσαν ἐντελῶς γυμνοί...

ΙΟΥΛΙΟΣ

Ἰουλίου 7. — Κάθε πλοῖον ποῦ ἀποστέλλεται τώρα εἰς τὴν Προποντίδα ἔχει μαζύ του στρατιώτας μὲ βόμβας. Ἐπειδὴ τὰ ὑποδρύχια ἔχουν τὴν συνήθειαν νὰ πλησιάζουν ἀπὸ πολὺ κοντὰ τὴν λείαν των, οἱ Τοῦρκοι ἐσκέφθησαν ὅτι τοῦτο θὰ ᾔτο τὸ μέσον τῆς καταστροφῆς των. Ἐσχάτως ἐν Γαλλικὸν ὑποδρύχιον ἐσταμάτησεν ἐν μικρὸν ἀτμόπλοιον ρυμουλκοῦν τρεῖς φορτηγίδας. Ἐνας χωροφύλαξ εὕρισκόμενος ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ἔρριψε τὴν βόμβαν του, ἣ ὁποία ἐξερράγη χωρὶς νὰ προξενήσῃ βλάβην τινά, ἀλλὰ τὸ ὑποδρύχιον ἀμέσως ἐπυροβόλησε καὶ ἐδύθισε τὰ πλοῖα μὲ ὅλον τὸ πλήρωμά των ἐκτὸς τοῦ μηχανικοῦ, ὅστις κατῴρθωσε νὰ δραπετεύσῃ...

Ἰουλίου 10. — . . . Οἱ Ἕλληνες, ὅπως οἱ Ἀρμένιοι, ἔχουν καὶ αὐτοὶ «τὸ μερδικό τους» εἰς τοὺς διωγμοὺς καὶ τὰς καταπιέσεις. Ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν νήσων τῆς Προποντίδος ἀπηλλάθησαν, καὶ ἐστάλησαν νὰ περιπλανηθῶσιν ἄστεγοι, γυμνοὶ καὶ ἐστερημένοι τῶν πάντων, Λέγεται ὅτι ἐνεργήθη σφαγὴ εἰς ἐν ἐλληνικὸν χωρίον παρὰ τὴν Προύσσαν. Ἐπίσης ἐσημειώθησαν περιπτώσεις ἀναγκαστικῆς ἀλλαξοθρησκείας. Γυναῖκες ἐξηναγκάσθησαν νὰ χορεύσουν γυμναὶ διὰ νὰ τοὺς δοθῇ τεμάχιον ἄρτου, ἤκουσα δ' ἐπίσης ὅτι πολλὰ ἐδιιάσθησαν νὰ ἀσπασθῶσι τὸν Ἰσλαμισμόν καὶ εἰσῆχθησαν εἰς τὰ χαρέμια τῶν Τούρκων. . .

Ἰουλίου 12.— Τὸ κύριον ἐνδιαφέρον νῦν στρέφεται πρὸς τοὺς Ἀρμενικοὺς διωγμούς, οἱ ὅποιοι λαμβάνουν πρωτοφανεῖς διαστάσεις, καὶ ὁ Ταλαὰτ εἶνε ὁ κύριος ὑποκινητῆς αὐτῶν, εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τὸ ὅποιον αὐτὸς ἄγει καὶ φέρει ὡς βούλεται. Ἡ Ἀρχὴ ἐγέννησε τὴν σκληρότητα καὶ τὴν θηριωδίαν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ υἱοῦ τούτου μιᾶς Ἀτσιγγάνας. Ἡ ἔλλειψις ἀνατροφῆς καὶ ἡ πραγματικὴ ἀμάθειά του κρύπτονται ὑπὸ τὸ ἐνδυμα τοῦ κυνισμοῦ, καὶ πρὸς ὅσους ζητοῦν νὰ τὸν ἐξευμενίσουν δεικνύει λεπτὴν ἀνατολίτικην καταφρόνησιν. Μία φαινομενικὴ εὐπροσηγορία (*bomhomie*) καὶ κάποια προθυμία νὰ σὲ ὑποχρεώσῃ εἰς προσωπικὴν τινα ὑπόθεσιν, τοῦ δίδουν δημοτικότητα. Ἦτο διαφορετικὸς πρὸ ἑξ ἐτῶν ὅταν τὸν ἔβλεπον καθ' ἡμέραν, μετὰ τὰς σφαγὰς τῶν Ἀδάνων. Εἶχε κάποιαν φαινομενικὴν ὑποχρεωτικὴν εἰλικρίνειαν, ἡ ὁποία ἐπροξένει εὐάρεστον ἀντίθεσιν μετὰ τὴν εὐστροφίαν καὶ πονηρίαν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ χαμιδικοῦ καθεστῶτος. Τότε μοῦ ἔλεγεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ τὸν διοικητὴν τῶν Ἀδάνων ἐπὶ τῆς ἀγχόνης, διότι ἐπέτρεψε τὴν δολοφονίαν 20,000 ὑπάρξεων, καὶ ἐξῆρε τὴν στάσιν τοῦ Ἀγγλου προξένου, Doughty Wylie, ὁ ὅποιος ἐτραυματίσθη προσπαθῶν νὰ σταματήσῃ τὰς σφαγὰς. Τώρα κάμνει αὐτὸς τὰ ἴδια...

Οἱ Γερμανοί, πρὸς αἰώνιον ὄνειδός των, δὲν ἤγειραν ἓνα δάκτυλόν των, διὰ νὰ σώσουν τοὺς Ἀρμενίους. Ἡ πόρωσίς των ἐγείρει τὴν ἀηδίαν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν, ἀλλ' εἰς μάτην...

... Οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ ὅποιοι λαμβάνουν τὸ σύνθημά

των ἀπὸ τὸν Μέγαν Βεζύρην εἶνε πολὺ σωδινιστὰ ἐν τῷ τουρκισμῷ των, καὶ περιβάλλονται ἰσλαμικὴν προσωπίδα. Ὁ Μέγας Βεζύρης ἐκμεταλλεύεται τοῦτο μὲ φανατισμόν, εἰς τὸν ὅποιον καὶ αὐτὸς δυσκολεύεται νὰ πιστεύσῃ. Μισεῖ τοὺς Ἑλληνας καὶ τοὺς Ἀρμενίους, καίτοι κάμνει ἐξαίρεσιν διὰ τὸν Μαυρογένην βέην καὶ τὸν Ἀδράμ πασσάν.

.....
Ἰουλίου 20—... Ὀλόκληρος ὁ ἐλληνικὸς πληθυσμός, ὁ κατοικῶν εἰς τὴν Στένην ἀπηλλάθη, ὅπερ εἶνε σημεῖον ὅτι κάποια «ἀναποδιά» συμβαίνει...

... Αἱ γερμανικαὶ βασιλικαὶ συγγένειαι εἰς τὰ Βαλκάνια παρέσχον ἀπείρους ὠφελείας εἰς τὴν Γερμανίαν. Αἱ βασιλικαὶ συμπάθειαι, τὸ γεγονός ὅτι εἰς τε τὴν Ρουμανίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀριθμὸς ἀξιωματικῶν τοῦ Ἐπιτελείου ἐξεπαιδεύθη ἐν τῷ γερμανικῷ στρατῷ καὶ ἡ εὐφυΐας καὶ ἀφειδῆς χρήσις τοῦ γερμανικοῦ χρυσίου κατῴρθωσαν μέχρι τοῦδε νὰ ἐμποδίσουν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκδηλωθῇ τὸ λαϊκὸν αἰσθημα ἐν Ρουμανίᾳ, Ἑλλάδι καὶ Βουλγαρίᾳ. Αἱ προσπάθειαι τῆς Ἀντάντ ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν βοήθειαν τῶν Βαλκανίων δὲν ἐστέφθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίας, καὶ ἡρμηνεύθησαν ὡς μία ἀδυναμία τῆς.

.....
Ἰουλίου 26. — Σήμερον τὴν πρωτὴν περὶ τὴν 3ην ὥραν σφοδροὶ πυροβολισμοὶ ἠκούσθησαν. Ὁ λόγος των παραμένει ἄγνωστος, καί τοι ἀναφέρονται τὰ πανταχοῦ παρόντα ὑποβρύχια. Λέγεται ὅτι τὰ ἐν Τὸπ Χανέ πυροβόλα κατέστρεψαν ἐν ξενοδοχεῖον εἰς Σταμπούλ, ἐν τῇ προσπαθείᾳ των νὰ πυροβολήσουν τὸν ἐχθρόν...

Ἰουλίου 28.—Οἱ διωγμοὶ τῶν Ἑλλήνων προσλαμ-
 βάνουν ἀπροσδοκίτους διαστάσεις. Ἀκόμη πρὸ δέκα
 πέντε ἡμερῶν παρεσχέθη εἰς αὐτοὺς ἡ διαβεβαίωσις
 ὅτι τὰ ληφθέντα μέτρα κατὰ τῶν ἐλληνικῶν χωρίων
 τῆς Προποντίδος ἦσαν προσωρινὰ καὶ δὲν παρ᾽εβάλλοντο
 μὲ τὰ κατὰ τῶν Ἀρμενίων ληφθέντα μέτρα. Σήμερον
 φαίνεται ὅτι ὑπάρχει μεγάλη ὁμοιότης εἰς τὰ δεινὰ τὰ
 ὁποῖα ὑφίστανται αἱ δύο αὗται εἰρηνικαὶ ἐθνικότητες
 καὶ ὅτι ὑπάρχει καὶ πρόθεσις τῆς ἐκκριζώσεως καὶ τῆς
 τελείας ἐξοντώσεως αὐτῶν. Οἱ δυστυχεῖς Ἕλληνες ἀναγ-
 κάζονται νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ σπῆτια των, συχνάκις
 ἄνευ προειδοποιήσεως, ἀναγκαζόμενοι νὰ βαδίζουν νυ-
 χθημερὸν ἄνευ τροφῆς καὶ ὕδατος, καὶ ὅταν κλαίουں
 διὰ τοῦτο, οἱ Τοῦρκοι φύλακές των τοῖς δεικνύουν τὰ
 τζαμιά καὶ τοῖς λέγουν ὅτι ἡ μεγάλη λεωφόρος ἡ
 ἄγουσα πρὸς τὰς ἀνέσεις τῆς ζωῆς εὐρίσκεται ἐν τῷ
 Ἰσλαμισμῷ. Τὰ κτήνη των ἐπίσης ἐπιτάσσονται καὶ
 ἐπιβάλλεται εἰς αὐτοὺς ἡ ὑποχρέωσις νὰ τὰ τρέφουν,
 καθ' ὃν χρόνον αὐτοὶ οἱ ἴδιοι λιμώττουν. Καὶ διὰ λε-
 πτῆς καὶ ἐξηυγενισμένης ὠμότητος ἀπαγορεύεται εἰς
 τὴν ἐνταῦθα ἐλληνικὴν κοινότητα νὰ τοῖς παράσχη
 ἀρωγὴν τινά. Τὸ Πατριαρχεῖον εὐρίσκεται ἐν ἀπογνώ-
 σει, μὴ γνωρίζον ποῦ νὰ στραφῇ, διότι τὸ Ὑπουργεῖον
 Γούναρη, ἐν Ἀθήναις, φαίνεται περισσότερον ἐνδιαφε-
 ρόμενον διὰ τὴν ἐξουθένωσιν τοῦ Βενιζελισμοῦ, παρὰ
 διὰ τὴν εὐημερίαν τῶν ἐνταῦθα ὁμοεθνῶν του, καὶ λέγε-
 ται ὅτι ἀπηγόρευσεν τὴν δημοσίευσιν ὅλων τῶν ἐκ
 Τουρκίας ἐκθέσεων περὶ τοῦ διωγμοῦ τῶν ἐλληνικῶν
 πληθυσμῶν.

Ἰουλίου 29. — Ἦκουσα ὅτι καὶ τὸ συμβούλιον τοῦ Στέματος, τὴν παρελθοῦσαν ἐβδομάδα, ὅτε ὁ Λίμαν καὶ ὁ Ἐμδέρ συνεβούλευσαν ἐπιμόνως μίαν μεγάλην ἐπίθεσιν εἰς Ἀρὶ Μπουρνοῦ, διὰ νὰ ριφθῶσιν οἱ Ἀγγλοι εἰς τὴν θάλασσαν, ἀδιάφορον ὅποια ἤθελεν εἶσθαι ἡ ἀπώλεια εἰς ἄνδρας. Ὁ Ταλαὰτ καὶ οἱ ἄλλοι ἀντέκρουσαν τὴν πρότασιν ἔνεκα τοῦ δαπανηροῦ τοῦ ἐγχειρήματος, καὶ ἐστάθη ἀδύνατον νὰ μεταπεισθῶσιν. Ἐν τοσοῦτῳ ἡ ἐπίθεσις ἐγένετο ἀλλὰ μερική, καὶ καταλήξασα εἰς πλήρη ἀποτυχίαν ...

Ἰουλίου 30. — ... Νέαι ἀνησυχαστικαὶ φῆμαι ἔρχονται ἐκ Σόφιας, παρὰ πολὺ λεπτομερεῖς διὰ νὰ μὴ τὰς θεωρήσῃ τις ἀδασίμους. Τὸ παλαιὸν γερμανικὸν σχέδιον τῆς διαβάσεως διὰ τῆς βορειανατολικῆς γωνίας τῆς Σερβίας πρὸς τὸν σκοπὸν ν' ἀνοιχθῇ μία ὁδοὸς διὰ μέσου τῆς Βουλγαρίας, λέγεται ὅτι ἀναζῇ. Οἱ Βούλγαροι θὰ προσποιηθῶσιν ὅτι διαμαρτύρονται, ἀλλ' ἀφ' οὗ τὰ στρατεύματά των θ' ἀσχοληθῶσιν ἐπίσης μὲ τοὺς Σέρβους ἐν Μακεδονίᾳ, θὰ περιορισθῶσι μόνον εἰς τὰς πλατωνικὰς αὐτὰς διαμαρτυρίας, καὶ οἱ Γερμανοὶ θὰ δυνηθῶσι ν' ἀποστείλωσιν ἐκεῖ τὰς ἀναγκαίας ἐνισχύσεις καὶ πυρομαχικά. Τοῦτο ἐν Σόφια φαίνεται καὶ ὡς προδοσία, ἀλλ' ὅλα εἶνε δυνατὰ κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς τοῦ ἥρωϊσμοῦ ἀφ' ἐνὸς καὶ τῆς κακοηθείας ἀφ' ἑτέρου. Ἡ Ἑλλάς θ' ἀγορασθῇ διὰ τῶν ἐγγυήσεων ἐπὶ τῶν νέων της ἐδαφῶν, καὶ ἡ Σερβία θὰ στραγγαλισθῇ ἀπὸ ἀμφοτέρα τὰ μέρη. Ἡ Σόφια θέλει διὰ παντὸς τρόπου τὴν Μακεδονίαν, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τὰ υἱοθετηθέντα μέτρα θ' ἀποδειχθῶσι

λίαν κινδυνώδη ἐν τέλει, καὶ ἡ συμφώνως πρὸς τὸ σχέδιον τοῦτο παραχώρησις ἐκ μέρους τῶν Τούρκων τῶν 40 Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Σιδηροδρομικῆς γραμμῆς τοῦ Δεδεαγάτς, θὰ ἦνε ἀνεπαρκὴς ἱκανοποίησις διὰ τὸ μέλλον τῆς Βουλγαρίας, ἐὰν πρέπη νὰ ἔχη ἀμέσους γείτονας μίαν νέαν φιλοπόλεμον Τουρκίαν καὶ μίαν μεγεθυμένην Αὐστρίαν . . .

Ἰουλίου 31. — Ὁμίλησα περὶ τῆς ἐν Βουλγαρίᾳ καταστάσεως μετὰ τοῦ Ε . . . Ἐφένδης. Οὗτος νομίζει ὅτι ἡ Ἀντάντ διέπραξε σοβαρὸν σφάλμα μὴ καταλαβοῦσα τὴν Θεσσαλονίκην διὰ νὰ ἀναγκάσῃ ἐκοῦσαν ἄκουσαν τὴν Ἑλλάδα νὰ συνταχθῇ μετ' αὐτῆς. Ὑπερτερεῖ τόσον τὸ λαϊκὸν-αἰσθημα ὑπὲρ τῶν Συμμάχων ἐν Ἑλλάδι, ὥστε ἡ παροῦσα κυβέρνησις—καίτοι φιλογερμανικὴ ἢ μᾶλλον ἀντιβενιζελικὴ—δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ πράξῃ τι, καὶ βοήθεια οὕτω θὰ παρείχετο εἰς τὴν Σερβίαν φύσεως τοιαύτης ὥστε ἡ Βουλγαρία θὰ ἦναγκάζετο νὰ τὴν σεβασθῇ. Ἡ Ἑλλάς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ πράξῃ ἄλλως παρὰ νὰ συνταχθῇ μὲ τὴν Ἀντάντ ἐὰν ἐξηναγκάζετο . . .

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Αὐγουστος 1. — Συνεζήτησα τὸ Σερβοβουλγαρικὸν ζήτημα μετὰ τοῦ Κόλουτσεφ, ὁ ὁποῖος ἦλθε καὶ ἐγευματίσε μετ' ἐμοῦ. Νομίζει ὡς πιθανὴν τὴν στρατιωτικὴν κατάληψιν τῆς γραμμῆς Θεσσαλονίκης-Νύσσης ὑπὸ τῶν Συμμάχων, πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἀσκήσουν

πίεσιν ἐπὶ τῆς Σερβίας, ὅπως κάμῃ τὰς ἀναγκαίας παραχωρήσεις. Ἐγὼ ἀτομικῶς εἶμαι τῆς γνώμης ὅτι τοῦτο θὰ ἦτο ἐν δεξιώτατον πραξικόπημα. Διότι:

α') θὰ ἡνάγκαζε τὴν Ἑλλάδα νὰ ἐξέλθῃ.

β') θ' ἀπέτρεπεν ἀποτελεσματικῶς τὴν Βουλγαρίαν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῆς Σερβίας, ὅπερ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἐσήμαινεν ἐπίθεσιν καὶ κατὰ τῶν Συμμάχων.

γ') θὰ διευκόλυνε τὰς σερβικὰς παραχωρήσεις καθόσον οἱ Σύμμαχοι κατέχοντες τὰ ἐδάφη ταῦτα, θὰ ἠδύναντο νὰ ἐγγυηθῶσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι περὶ τῆς παραδόσεώς των.

δ') θὰ ἐδικαιολόγει τὴν ἀξίωσιν ἐπὶ τῶν τοιούτων παραχωρήσεων, διὰ τῆς παρασχεθείσης εἰς τὴν Σερβίαν ἐπιπροσθέτου βοηθείας.

ε') θὰ καθίστα εἰς σημχντικὸν βαθμὸν δυσχερὲς τὸ σχέδιον τῆς Γερμανίας ν' ἀνοίξῃ μίαν δίοδον πρὸς τὴν Βουλγαρίαν καὶ Σερβίαν, καὶ

ς') θὰ διευκόλυνεν ἀκολούθως μίαν ἐπίθεσιν ἐκ μέρους τῆς Σερβίας.

Ὁ Κόλουτσεφ δὲν πιστεύει ὅτι ἡ Βουλγαρία ἐν πάσῃ περιπτώσει θ' ἀνεχθῇ τὴν διὰ τοῦ ἐδάφους τῆς διέλευσιν γερμανικῶν στρατευμάτων, ὅπερ ἀντιτίθεται εἰς τὰ συμφέροντά της, ἀλλ' ὡμίλησε μὲ τὰς δριμυτέρας ἐκφράσεις κατὰ τῆς σερβικῆς Κυβερνήσεως. Τὸ μῖσος τοῦ ἐναντίον τῶν Σέρβων δὲν ἔχει ὅρια, καίτοι συνεφώνησε μετ' ἐμοῦ ὅτι ἡ ἀντικατάστασις τῆς Σερβίας διὰ μιᾶς μεγεθυμένης Αὐστρίας θὰ ἦτο λίαν ἐπιζημία διὰ τὰ συμφέροντα τῆς χώρας του. Θάπτον ἢ βράδιον

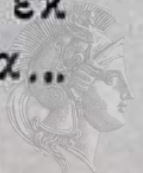
ὁ πόλεμος διὰ τὴν Μακεδονίαν θὰ ἦτο ἀναπόφευκτος, ἐὰν ἡ ἐπαρχία αὕτη δὲν παρεχωρεῖτο ἐκουσίως. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἡ Βουλγαρία διὰ νὰ πληρώσῃ τὰ χρέη τοῦ πολέμου τούτου θὰ ἐκινεῖτο κατὰ τῆς Τουρκίας. Ἀνέφερε τὸν στρατηγὸν Σαβώφ, ὁ ὁποῖος ἐδήλου ὅτι ἐντὸς εἴκοσι δύο ἡμερῶν θὰ ἠδύναντο νὰ ἦνε εἰς τὴν Καλλίπολιν, καὶ ἐντὸς τριάκοντα μιᾶς τὰ Δαρδανέλλια θὰ ἠνοίγοντο. Τὸν ἠρώτησα «ἐὰν τοιαύτη παραχώρησις ἀπεδεικνύετο ἀδύνατος, ἡ Βουλγαρία θὰ ἐκήρυσσε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Σερβίας, σήμερον;» Μοὶ ἀπήντησεν «ὄχι», ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν Ρωσσίαν. Ἡ Βουλγαρία — εἶχεν ἐπὶ πλεόν τὴν ἀναίδειαν νὰ μοῦ εἶπῃ ὁ πρεσβευτῆς — ἡ Βουλγαρία διακαίεται ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ δημιουργήσῃ ἓν νέον τηλεβόλον ἠθικῆς, παρὰ τὸ παράδειγμα τὸ ὁποῖον δίδουν αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις.

Ἐν τέλει ὁ Κόλουτσεφ μοὶ ἐπεβεβαίωσεν ὅ,τι καὶ ἐγὼ ἤκουσα ἐσχάτως, περὶ αἰφνηδίας ἀναστολῆς τοῦ κατὰ τῶν ἐνταῦθα Ἑλλήνων διωγμῶν. Οἱ Γερμανοί, οἱ ὁποῖοι θέλουν τὰς Ἀθήνας νὰ διατηρήσουν σχετικὴν οὐδετερότητα, ἤσκησαν ἐνταῦθα ὅλην τὴν ἐπιρροὴν ὅπως ἀποτρέψουν ἔτι μᾶλλον τὴν κατάστασιν. Ἀκόμη δὲ καὶ προσωπικὴ ἐπιρροὴ ἠσκήθη οὐκ ὀλίγη πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν. Ἐλήφθησαν ἤδη εἰδήσεις εἰς τὸ Πατριαρχεῖον καθ' ἃς εἰς τοὺς ἐκ τοῦ Βιλαετίου τῆς Προύσσης ἀπελαθέντας Ἕλληνας ἐπετράπη νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς ἐστίας των. Δίαν χαρακτηριστικὸς ὁ ἐπίσημος εὐφημισμὸς ὁ ἐξηγῶν τὸ γεγονός. Λέγει ὅτι «ἐπειδὴ κατόπιν νεωτέρας σκέψεως, τὰ ἐσχάτως

»ληφθέντα μέτρα διὰ τὴν πλήρη ἀσφάλειαν τῶν ἐλλη-
 »νικῶν πληθισμῶν (γράφει: ἀπέλασίν των) ἀντικατε-
 »στάθησαν δι' ἄλλων, τὰ ὁποῖα θὰ ἐκπληρώσουν τὸν
 »αὐτὸν σκοπὸν κατὰ διάφορον τρόπον, οἱ χωρικοὶ
 »ἐξουσιοδοτοῦνται ἤδη νὰ ἐπιστρέψουν.» Οὐδεὶς ἐν-
 ταῦθα γνωρίζει ἐὰν ἡ ἄδεια εἴνε τοπικὴ ἢ γενικὴ.
 Διὰ τοὺς δυστυχεῖς ὅμως Ἀρμενίους καμμία ἀνακού-
 φις, καὶ συνεχῶς καταφθάνουν εἰδήσεις περὶ σφαγῶν,
 ἐν ᾧ ἡ ἐγκληματικὴ πολιτικὴ ἐξακολουθεῖ ἀπαραδί-
 στος τὸ ἔργον της. Ὁ Κόλουτσεφ, ὅμως, μοῦ εἶπεν
 ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Καισαρείας δὲν θὰ κρεμασθῇ...

.....
 Αὐγούστου 6.—... Τὰ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος λη-
 φθέντα μέτρα μετατοπισμοῦ κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐλή-
 φθησαν εἰσηγήσει τῶν Γερμανῶν, καὶ ὑπὸ τὸ πρόσ-
 χημα στρατιωτικῆς δῆθεν ἀνάγκης. Παρόμοιον πρόσ-
 χημα προβάλλεται καὶ νῦν διὰ τὴν παροῦσαν κατα-
 δίωξιν. Οἱ Τοῦρκοι λέγουν ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἀξιωματι-
 κοὶ συνεβούλευσαν εἰς αὐτοὺς τὰ μέτρα ταῦτα τῶν
 ἀπελάσεων ἐκ τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Βοσπόρου καὶ
 τοῦ ἀφοπλισμοῦ τῶν χριστιανῶν στρατιωτῶν καὶ τῆς
 χρησιμοποίησεως αὐτῶν εἰς χειρονακτικὰς ἐργασίας.
 Ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι δὲν θέλουν ν' ἀναμιχθοῦν εἰς
 τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς Τουρκίας, οἱ Γερμανοὶ
 ἐπεκύρωσαν πᾶν ἔγκλημα...

.....
 Αὐγούστου 8.— Ὁ «Βαρβαρόσας» ἐδυθίσθη σήμε-
 ρον τὴν πρωΐαν ἀπὸ ἐν ὑποβρύχιον. Εἶχεν ἀπάρει ἐκ
 τοῦ Χρυσοῦ Κέρατος μόνον τὴν προηγουμένην νύκτα...

Αὐγοῖστον 9.—Ὁ «Βαρβαρόσας» ἐδυθίσθη εἰς τὴν Προποντίδα καὶ ὄχι εἰς Δαρδανέλλια, ὡς ἐπισήμως ἀνηγγέλθη. Συνώδευε φορτηγίδας πλήρεις πυρομαχικῶν καὶ δύο μεταγωγικά, ὅτε εὐρέθη περικυκλωμένος ἀπὸ ἑξ ὑποβρύχια. Ὑπετέθη ὅτι τὰ μεταγωγικά θὰ τὸν ἐπροστάτευον, ἀλλὰ παρὰ τὴν παρουσίαν των ἡ δευτέρα τορπίλλη ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ τῆς καὶ τὸ σκάφος ἐδυθίσθη ἐντὸς ἑπτὰ λεπτῶν. Ἐν ἑκ τῶν μεταγωγικῶν μετὰ μιᾶς κανονιοφόρου ἐδυθίσθησαν ἐπίσης, τὸ ἕτερον ἐξώκειλεν εἰς τὴν ξηράν. Ἐκ τῶν 700 ἀνδρῶν, οἱ ὅποιοι ἀπετέλουν τὰ πληρώματα, μόνον τὸ ἓν τρίτον διεσώθη. Ὁ Μέγας Βεζύρης ἐνεφανίσθη μὲ μίαν τρομακτικὴν τουρκικὴν ἱστορίαν ὅτι εὐθὺς μετὰ ταῦτα ἐν τουρκικὸν ἀεροπλάνον διελθὼν ἄνωθεν τοῦ ὑποβρυχίου ἔρριψε κατ' αὐτοῦ μίαν βόμβαν ἣ ὅποια τὸ ἐδύθισε! Τὸ «Χαμιδιέ» ἐπίσης ἐπέστρεψε σοβαρῶς βεδλαμμένον, μία δὲ κανονιοφόρος ἐρρυμουλκήθη εἰς τὸν λιμένα μὲ σπασμένην τὴν πρῶραν. Ἀμφότερα τὰ σκάφη ταῦτα ἐκ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ὅπου ἀναμφιδόλως εἶχον ὑπάγει διὰ νὰ συνοδεύσουν κανὲν ἀνθρακοφορτίον.

... Ἀφίκοντο ἐκ Δαρδανελλίων μερικοὶ Τοῦρκοι ἀξιωματικοὶ μὲ χειροπέδας καὶ φῆμαι διαδίδονται μετ' ἐπιτάσεως περὶ στάσεων ἐν τῷ στρατῷ τῆς Καλλιπόλεως, ἢ μᾶλλον περὶ ἀρνήσεως τῶν στρατευμάτων νὰ βαδίσουν κατὰ τῶν Συμμάχων. Πιθανῶς νὰ ὑπάρχῃ ἀλήθειά τις εἰς ὅλα ταῦτα, διότι ὁ λαὸς δὲν θέλει τὸν πόλεμον, καὶ ὁ Τοῦρκος στρατιώτης πηγαίνει, εἰς τὸ μέτωπον μὲ ἐγκαρτέρησιν ἀλλ' ἀπροθύμως. Ἦκουσα

περὶ ἐνὸς ἀξιωματικοῦ, πρῶτην στρατιωτικοῦ ἀκολου-
θου, ὁ ὁποῖος ἀποφασιστικῶς ἠρνήθη νὰ πολεμήσῃ
κατὰ τῶν Ἀγγλων καὶ Γάλλων, καίτοι ἐδήλωσεν ὅτι
ἦτο πρόθυμος νὰ βαδίσῃ κατὰ τῶν Ρώσων...

.....
Αὐγούστου 12. — ... Οἱ Ἕλληνες, ἀφ' οὗ ἐπὶ μῆνας
ἔμειναν ἄνευ πρεσβευτοῦ, ἐζήτησαν αἰφνηδίνως τὴν
«συγκατάθεσιν» τοῦ Γρυπάρη. Οὗτος γνωρίζει τὴν χῶ-
ραν καλῶς, ἀλλ' εἶναι ἀκατάλληλος. Πῶς θὰ ἦτο δυ-
νατὸν ν' ἀποσταλῇ ἐνταῦθα ἓνας ἀντιπρόσωπος τῆς
Ἑλλάδος, ἐν πλήρει ἐλληνικῷ διωγμῷ; Εἰς Ἀθήνας
ἐδημοσίευσαν τὴν εἶδησιν ταύτην, ἀλλ' ἡ κυβέρνησις
Γούναρη ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ τὴν διαψεύσῃ. Ἡ κυβέρ-
νησις αὕτη καὶ οἱ περὶ αὐτὴν εἰς ἓν καὶ μόνον ἐνδια-
φέρονται, — νὰ ἐξουθενώσουν τὸν Βενιζέλον, καὶ διὰ
νὰ τὸ κατορθώσουν εἶναι ἔτοιμοι νὰ πράξουν τὰ πάντα
ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Βασιλέως. Ὁ τελευταῖος οὗτος
παίζει ἓνα πολὺ ἐπικίνδυνον παιγνίδι, καίτοι ἡ γερμα-
νοφιλία του εἴμπορεῖ νὰ ἦγε μεγαλειτέρας ὠφελείας
εἰς αὐτὸν ἐν Βερολίνῳ παρὰ ἐν Ἀθήναις. Εἶνε ἀξιο-
θρήνητον νὰ βλέπῃ τις τὴν Ἑλλάδα διηρημένην κατὰ
τὸν χρόνον τοῦτον καὶ νὰ κατατρίβεται εἰς ἐλκεϊνὰ
προσωπικὰ πάθη.

Ὁ διορισμὸς τοῦ Γρυπάρη δύναται νὰ καλύψῃ εὐ-
σχήμως καὶ ἓνα ἄλλον σκοπόν. Ἡ Ἀντάντ, ἡ ὁποία
μόλις πρὸ μικροῦ ὑπέβαλε τὸ ὑπόμνημα καὶ εἰς τὴν
Νύσσαν, δι' οὗ συνιστᾷ τὴν παραχώρησιν τῆς Μακε-
δονίας εἰς τοὺς Βουλγάρους, ἐπέδωσαν ἐπίσης διακοί-
νωσιν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ ὁποία συνιστᾷ τὴν πα-

ράδοσιν τῆς Καβάλλας ἀντὶ ἄλλων ἀνταλλαγμάτων, ἐν οἷς συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ Κύπρος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κυβέρνησις τοῦ Γούναρη ἀνήγαγε τὴν διατήρησιν τῆς Καβάλλας εἰς ζήτημα τιμῆς ἐκ πείσματος πρὸς τὸν Βενιζέλον, δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ ἐπαναλάβῃ ἐδῶ κανονικὰς διπλωματικὰς σχέσεις, διὰ νὰ προκαλέσῃ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι «φλερτάρει» μὲ τὴν Γερμανίαν καὶ χαλαρώσῃ ἐπ' αὐτῆς πίεσιν τῆς Ἀντάντ, ἢ ὁποῖα ἐθεώρησε τὴν Ἑλλάδα ὡς ὑποτελὲς κράτος. Οἱ Γερμανοὶ ἠγόρασαν τὰς ἡμίσεις ἐν Ἀθήναις ἐφημερίδας, διωργάνωσαν διαδηλώσεις, καὶ ἡ δρᾶσίς των ἐπεξετάθη καὶ ἐν μέσῳ τοῦ στρατοῦ. Ἀλλ' ὁ λαὸς παραμένει σταθερῶς εἰς τὴν Ἀντάντ. Θὰ εἶνε περίεργον νὰ ἴδῃ τις ἕως πότε ἡ παροῦσα ἀπατηλὴ πολιτικὴ θὰ κρατήσῃ τὸν Βενιζέλον ἔξω τῆς Ἀρχῆς.

.....
 Αὐγούστου 15.—Ἐνα μεγάλο ἀνθρακοφόρον, τὸ «Ἰσπαχάν» ἐδυθίσθη σήμερον τὴν πρωΐαν ἀπὸ ἐν ὑποβρύχιον εἰς τὸν λιμένα τοῦ Χαϊδάρ Πασσᾶ, καθ' ὃν χρόνον ἐξεφόρτωνε, τοῦ ὑποβρυχίου ὀλισθήσαντος ὑπὸ τὴν ὑπήνεμον πλευρὰν ἐνὸς ἄλλου πλοίου. Τὸ «Ἰσπαχάν» ἐδυθίσθη εἰς τόσον ριχὰ νερὰ ὥστε τὸ περισσότερον τοῦ φορτίου του δύναται νὰ διασωθῇ. Δύο μεταγωγικά, ἡ «Χίος» καὶ ἡ «Σαμψοῦς» μὲ προμηθείας, ἐδυθίσθησαν ἐπίσης εἰς τὴν Προποντίδα.

.....
 Αὐγούστου 19.—Οἱ Ἕλληνες ἐδῶ χαίρουν διὰ τὸν θρίαμβον τοῦ Βενιζέλου, ἀλλ' εἰς τὸν ἐγγώριον τύπον ἀπηγορεύθη νὰ ἀναφέρῃ τι περὶ τούτου, καὶ ἡ εἶδησις

κυκλοφορεῖ μόνον ἀπὸ στόμα εἰς στόμα. Διαδίδεται μετ' ἐπιτάσεως ἢ φήμῃ περὶ κινητοποιήσεως τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς ἐπικειμένης ἐξόδου τῆς. Οἱ Τοῦρκοι εἶνε νευρικοὶ καὶ ὁ τύπος τηρεῖ σιγὴν. Μία λεπτομέρεια εἶνε ἀρκούντως σημαντική. Ἡ κ. Κόλουτσεφ, ἡ ὁποία ἀνεμένετο ἐνταῦθα, ἀνέβαλε τὸ ταξειδίον τῆς, ἐν ᾧ ὁ σύζυγός τῆς ἔλεγε χθὲς ὅτι οἱ Βούλγαροι σπουδασταὶ τῆς Ροβερτείου Σχολῆς δὲν θὰ ἐπιστρέψουν, ἐπειδὴ ὑπάρχει ἀνάγκη αὐτῶν διὰ τὸν στρατόν.

.....
 Αὐγούστου 24.—Εἰς τὴν Βουλγαρικὴν Πρεσβείαν, ὁ Κόλουτσεφ διέψευσε τὴν εἶδησιν περὶ τῆς βουλγαρικῆς κινητοποιήσεως, ἢ ἄλλης τινος ἐπικειμένης ὤθηθεν μεταβολῆς τῆς καταστάσεως ἐν Σόφια. Ἐπανάλαθεν ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον πάντοτε ἐδήλου, ὅτι ἡ παροῦσα κρίσις δὲν θὰ παρήρχετο ἄνευ τῆς ἀνακτήσεως τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας. Καὶ ἐὰν μὲν ἐπετύγχανε τοῦτο παρὰ τῆς Ἀντάντ, θὰ ἐδάδιζε κατὰ τῆς Τουρκίας, ἂν ὅμως ὄχι—ἀνέφερεν ὁ πρεσβευτῆς—τότε θὰ ἀνελάμβανε νὰ τὴν ἀνακτήσῃ μόνη τῆς.

.....
 Αὐγούστου 30. — Ἡ πόλις εἶνε σημαιοστόλιστος διὰ τὴν ἐν Δαρδανελλίοις νίκην, ὅπου 10,000 Ἀγγλοὶ λέγεται ὅτι ἐφονεύθησαν καὶ διπλάσιοι τὸν ἀριθμὸν ἐτραυματίσθησαν, 800 δὲ ἀξιωματικοὶ συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι. Ἀλλὰ τὸ ἐπίσημον ἀνακοινωθὲν κάμνει νύξιν μόνον περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φονευθέντων καὶ δὲν εἶνε καθόλου σαφὲς εἰς τὰς λεπτο-

μερείας. Ὑπάρχουν οἱ φρονοῦντες ἐνταῦθα ὅτι ἡ νίκη αὕτη εἶνε μία καθαρὰ «μπλόφα» προωρισμένη ὅπως ἀποκρύψῃ τὰς κολοσιαίας τουρκικὰς ἀπωλείας, διότι οἱ τραυματαῖαι ἀρχίζουν πάλιν νὰ καταφθάνουν ἐνταῦθα ἀθρόως. Ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν ὑπάρχει ἡ παραμικρὰ ἐνδειξις ὅτι οἱ Τοῦρκοι κατέλαβον ἔστω καὶ ἐν ἀγγλικὸν χαράκωμα. Ὁ δὲ Ταλαὰτ σήμερον δὲν ἐφαίνετο ὥς ἄνθρωπος ποῦ εἶχεν ἀκούσει ἐξαιρετικῶς εὐχάριστα νέα.

Ἐν μόνον πρᾶγμα εἶνε βέβαιον : ἡ ἀναχώρησις ἀπὸ τὸ Χρυσοῦν Κέρας ἐνὸς γιγαντιαίου γερμανικοῦ ὑποδρυχίου, τοῦ Υ' 54, ὑπὲρ τοὺς διακοσίους πόδας μήκους, καὶ μὲ πλήρη ἐγκατάστασιν ἀσυστάτου. Οὐδεὶς ὑπόπτευε τὴν παρουσίαν του ἐνταῦθα, καὶ τοι ἀπότινος χρόνου εἶχον ἀκούσει ὅτι οἱ γερμανοὶ ἐντείνουν τὰς προσπάθειάς των πρὸς ἐπίτασιν τῆς ὑποδρυχιακῆς των δράσεως. Λέγεται ἐπίσης ὅτι εἰς τὴν Προποντίδα ὑπῆρχεν ἐν νέου τύπου Ἀγγλικὸν ὑποδρύχιον τὸ ὁποῖον ἐθεάθη καταδυόμενον εἰς τὰ Στενά. Ὁλὴ ἡ τουρκικὴ ναυσιοπλοῖα ἐσταμάτισε προχθὲς διὰ τὸν φόβον τούτου, ἀλλὰ τὰ μετὰ τόσης ἀνυπομονησίας ἀναμενόμενα ἐν Καλλιπόλει πυρομαχικά, ἀπεστάλησαν ὥς μανθάνω, δι' ἐνὸς πλωτοῦ νοσοκομείου.

Αὐγούστου 31.—Τὸ Υ' 54 μανθάνω ὅτι εἶνε ὁ παλαιός μας γνώριμος, τὸ Υ' 51, εἰς τὸ ὁποῖον ἔδωσαν ἄλλον ἀριθμὸν διὰ νὰ δώσουν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι πρόκειται περὶ ἑτέρου νεωστὶ ἀφικθέντος ὑποδρυχίου...

Οἱ Γερμανοὶ ἐδῶ χαίρουν διὰ τὴν μετὰ τῆς Βουλγαρίας συμφωνίαν, ἡ ὁποία, ὥς βεβαίουν θετικῶς

ἐπετεύχθη. Κατὰ τὴν συμφωνίαν ταύτην, ἡ Βουλγαρία καὶ ἡ Γερμανία θὰ ἐπιτεθῶσι ταυτοχρόνως ἀπὸ τῶν δύο πλευρῶν κατὰ τῆς Σερβίας, διὰ νὰ ἀνοίξουν ὁδὸν συγκοινωνίας, καὶ οἱ Βούλγαροι θὰ ἀποστείλουν τηλεβόλα πολιορκίας καὶ πυρομαχικὰ εἰς Δαρδανέλλια.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

.....
 Σεπτεμβρίου 4.—Ὁ τουρκογερμανικὸς ἰσχυρισμὸς ὅτι ἐτορπίλισαν τὸ μεταγωγικὸν «Σάουθλανδς» ἐστηρίζετο ἐπὶ κακῆς ἐρμηνείας ἐνὸς ραδιοτηλεγραφήματος τοῦ ἐν λόγῳ πλοίου, ζητοῦντος βοήθειαν. Κατ' ἀρχὰς ἀπεδώσαμεν τὸν ἀναγγεληθέντα τορπιλισμὸν εἰς τὸ ὑποβρύχιον Υ54, ἀλλὰ τὸ ὑποβρύχιον τοῦτο παραμένει εἰς τὸ Χρυσοῦν Κέρας βεβλαμμένον ἐκ τοῦ πυρὸς . . . μιᾶς τουρκικῆς πυροβολαρχίας. Ἡ ἀναγγεληθεῖσα βύθισις ἐνὸς ἀγγλικοῦ ὑποβρυχίου εἰς τὴν Θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ εἶνε ἐπίσης ἓνα χονδροειδέστατον ψεῦδος. Ἀναφέρεται πράγματι ὅτι ἐν ἀγγλικὸν ὑποβρύχιον ἐνεφανίσθη ἔξωθι τῆς Συλιμβρίας, ἀλλ' ὅταν ἔσπευσαν ἐκεῖ πρὸς καταδίωξίν του τοῦτο εἶχεν ἔξαφανισθῇ . . .

.....
 Σεπτεμβρίου 11.— . . . Τὸ κύριον θέμα συνωμιλίας ἐνταῦθα κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας εἶνε ἡ νέα Αὐстро-γερμανικὴ ἐπίθεσις κατὰ τῆς Σερβίας, ἐν ᾗ ἡ Βουλγαρία μέλλει νὰ ἐπιτεθῇ κατ' αὐτῆς ἐκ τῶν νώτων. Ἐν

τούτοις ὁ Κόλουτσεφ ἐξακολουθεῖ νὰ διαψεύσῃ τοῦτο, μὴ ἀποκρύπτων ὅμως τὰς βουλγαρικὰς ἐπὶ τῆς Μακεδονίας ὁρέξεις. Ἀλλ' ἄλλοι Βούλγαροι, ἐκ τῶν ἐνταῦθα παρεπιδημούντων, λέγουν ὅτι, ἀφ' οὗ ἡ Ἀντάντ δὲν ἔκαμε τὰς ἀναγκαίας προτάσεις ἐν καιρῷ, ἦτοι πρὸ τῶν ρωσικῶν ἀτυχιῶν, τώρα δὲν ἔχουν παρὰ νὰ στραφῶν πρὸς τὰς Κεντρικὰς Δυνάμεις, καὶ ἡ συμφωνία τῶν ὑποχρεοῖ αὐτοὺς νὰ ἐπιτρέψουν εἰς αὐτὰς τὴν διὰ μέσου τῆς χώρας τῶν μεταφορὰν στρατευμάτων καὶ ὕλικοῦ πολέμου...

.....

*
* *

[Ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου τούτου ἀνεχώρησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὴν 15 Σεπτεμβρίου 1915, τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐπισπευθείσης ἐκ τῆς εἰδήσεως τῆς ἐπικειμένης κινητοποιήσεως τῆς Βουλγαρίας. Εἶχε μόλις τὸν καιρὸν νὰ συνοδεύσῃ εἰς Ἀγγλίαν τὴν σύζυγόν του, τῆς ὁποίας ἡ ἀνώμαλος ἐν Κωνσταντινουπόλει κατάστασις εἶχον σοβαρῶς κλονίσει τὴν ὑγείαν, καὶ μετὰ μίαν ἐβδομάδα ἠναγκάσθη καὶ πάλιν νὰ ἀναχωρήσῃ μεταβαίνων εἰς Σόφειαν, ὅπως ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐκεῖ Ἀμερικανικῆς Πρεσβείας.]

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

Τιμᾶται λ. 30

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023148

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ